

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 11/358 | GODINA XXXIV | CIJENA 10 KN | STUDENI 2015.

MILOSRDNI POPUT OCA!

Poštovani čitatelji,

doživjeli smo još jedan kraj crkvene godine slaveći blagdan Krista Kralja, a ujedno započinjemo lijepo i znakovito vrijeme došašća i nove crkvene godine. Ove godine početak došašća posebno obilježava otvaranje Svetе godine Božjeg Milosrđa koju će Sveti Otac, papa Franjo, otvoriti na blagdan Bezgrešnog začeća bl. Djevice Marije, 8. prosinca. I naša Porečka i Pulaska biskupija proslavit će početak Svetе godine prigodnim svečanim slavljem u subotu 12. prosinca 2015. u porečkoj bazilici. Ladonja će nastojati pratiti sve događaje uz otvaranje Svetе godine, ali i uz događaje koji će slijediti tijekom cijele godine koja završava na blagdan Krista Kralja, 20. studenog 2016. Nadam se, poštovani čitatelji, da ćete se i svi vi, svatko prema svojim mogućnostima, uključiti u proživljavanje Svetе godine Milosrđa, i to ne samo reda radi, već s nakanom da i ova inicijativa Svetog Oca osvježi i obogati vjerski život, kako na svjetskom planu cijele Crkve, tako i naše mjesne Crkve, naših župnih zajednica i svakoga vjernika. Posebno bi bilo dobro

tijekom ovog vremena upoznati se sa sadržajem Papine buli o otvaranju i proglašenju Svetе godine kako bismo svi mi postali svjesni važnosti toga događaja za Crkvu i za svakoga od nas. Osnovna je misao Papine poruke da budemo svjesni blagodati Božjeg Milosrđa i ljubavi prema nama. To bi, u svakom slučaju, trebalo doprinijeti većoj radosti i nadi svakog vjernika. Ta svijest ujedno rađa zahvalnošću prema Bogu, po čemu i mi postajemo svjesni sebe i svoga života. Postajemo svjesni da smo od Boga prihvaćeni, ovakvi kakvi jesmo i da imamo prigodu Bogu uzvratiti na tom daru svojim životom. To bi Božje Milosrđe prema nama trebalo uroditи правим milosrdjem, ljubavlju i poštovanjem među ludima. Vjerujem da smo svi mi svećenici i Bogu posvećene osobe svjesni da se upravo od nas tijekom ove godine mnogo očekuje, ponajprije u odnosu prema drugima, odnosno prema onima koji su nam povjereni. Stoga bi poželjili Svetog Oca sakrament svete isповједи stvarno trebao biti susret obogaćen razumijevanjem, strpljenjem i poštovanjem jer bi to značilo da je to trenutak susreta s Božjim Milosrdjem prema svakom čovjeku. Možda ćemo barem donekle tijekom ove godine i taj dar, sakrament pomirenja, uspjeti približiti onima koji su se od njega udaljili jer ne vide u njemu pravi smisao. Sveti Otac preporučuje i posebna mjesta oprosta i pomirenja. Radi toga se preporučuju hodočašća u naše katedrale

i u mesta Svetvinčenat, Laniče, Krasica, koja su posebno nadahnuta primjerima onih koji su na Božje Milosrđe i Ljubav odgovorili žrtvom vlastitoga života, kao što su bl. Miroslav Bulešić i bl. Francesco Bonifacio. Bilo bi korisno da ove godine posjet ovim mjestima ne bude samo turistički razgled već prigoda za duhovnu obnovu i iskrenu isповјед kako bismo znak Božjeg Milosrđa prenijeli i pretočili u svoj svagdašnji život. Posjetiti mesta oprosta svakako znači doživjeti oslobođenje od vlastite grešnosti, ali i doživjeti ohrabrenje da bismo mogli oprostiti svojim bližnjima, poglavito onima s kojima živimo. Tjelesna i duhovna djela milosrđa, koja Sveti Otac preporučuje, znače prenijeti duh Svetе godine u konkretni svagdašnji život. Iz svega toga proizlazi važno pitanje hoće li Godinu Božjeg Milosrđa, koju započinjemo, doživjeti i prepoznati ljudi našega vremena, pa i oni koji nisu bliski Crkvi i vjeri? Hoće li je doživjeti po nama, koji nastojimo svoju vjeru živjeti na način da u nama prepoznači Boga koji je Milosrđe i Boga koji je Ljubav?

Neka nas stoga geslo Svetе godine "Milosrdni poput Oca" potakne da to milosrđe na kojem smo Bogu zahvalni proživimo na dobrobit nas i onih koje susrećemo. Nadam se da nam i u toj važnoj zadaći za sve nas može pomoći i Ladonja svojim člancima, promišljanjima i sugestijama. Budimo i mi milosrdni poput Oca.

Koncert "Bogu i Domovini"

ZAGREB I ove godine, obilježavajući Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje, u srijedu 18. studenoga u crkvi Sveta Mati Slobode na zagrebačkom Jarunu održan je koncert "Bogu i Domovini". Organizatori koncerta bili su Klub veteranova 148. brigade HV-a i svetište Sveta Mati Slobode. Program je započeo koračnicom "Živila Hrvatska" u izvođenju Simfonijskog puhačkog orkestarra Oružanih snaga RH pod ravnjanjem pukovnika Miroslava Vukovoja Dugana. Slijedile su dvije skladbe "Suza za zagorske brege" i "Moj Zagreb, tak imam te rad" koje je uz pratnju orkestra izveo Rajko Suhodolčan. U pratnji orkestra više je skladbi: "Panis Angelicus", "Domovini i ljubavi" i "Tvoja zemlja" izvela Barbara Suhodolčan. Solist Ivan Puljić je u pratnji Tamburaškog orkestra MUP-a pod ravnjanjem prof. Nevenke Pavleković izveo skladbu "Aleluja" (Leonarda Cohena). U ovoj je prilici uz Tamburaški orkestar i Vokalni ansambl MUP-a nastupio i Zbor Policijske akademije te su sa solistom Borisom Novakom izveli "Ne dirajte mi ravnici". U njihovoje je pratnji i Vera Svoboda otpjevala dvije pjesme: "Želim biti Slavonijo s tobom" i "Jedna je Hrvatska". Tijekom programa domoljubnu je poeziju kazivao dramski umjetnik Joško Ševo, a glumica Perica Martinović pročitala je riječi kardinala Alojzija Stepinca koje je on iz Krašića uputio 1957. godine. Riječ zahvale uputili su autorica i voditeljica programa Leđi Orebić i predsjednik Kluba veteranova 148. brigade HV-a Milan Zanoški. On je istaknuo kako se ovo tradicionalno okupljanje 18. studenoga održava na poticaj duhovnih pastira koji glasi: "Budite sol zemlje". "Kao hrvatski branitelji trudimo se uistinu biti sol zemlje", rekao je. "Trebamo se sjećati osobito naših žrtava, ali i na drugačiji način oplemeniti mrtvilo koje vlada u našoj domovini i našem gradu Zagrebu. Ovo je jedan od načina", rekao je. Zahvalivši svima na angažmanu u programu, ali i naznačima na odazivu, poručio je: "Zapamtite Vukovar." Kako je započeo i oduševio naznačne, tako je na kraju koncerta Simfonijski puhački orkestar Oružanih snaga RH maestralno izveo završno kolo iz opere "Ero s onoga svijeta" Jakova Gotovca. (IKA)

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Puliske biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863, ladonja@biskupija-porecko-pulска.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tiskar/ Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun: 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Zarečki krov (foto: D. Ivić)

MOJA DOMOVINA

Nisam se raspitao – i za urtu neću (sada, za potrebe ovog promišljanja), nego će pisati i razmišljati neuvjetovano, tj. po prvotnom nadahnuću ili inspiraciji – pišu li i danas djeca u školi sastavke u zadačnicu ovakva, obavezna, naslova. Ja jesam. I moja generacija jest. Pisali smo uzvišenim stilom. U superlativima. "Moja domovina je nešto (ili netko) kao majka. Moja domovina je lijepa – zapravo najljepša. Moja domovina je draga – zapravo najdraža. Ja ne dam svoju domovinu nikome. Za svoju domovinu spremam boriti se, trpjeti i umrijjeti. Poginuti. Ja volim svoju domovinu i neću je nikad napustiti. Radije ću živjeti u siromaštvu nego ju napustiti. Samo je jedna domovina. Mogu me istjerati, ali je svojevoljno neću napustiti nikad." Voljeli su ljudi svoju domovinu. Voljeli i ostajali u njoj. Što su više trpjeli, to su je više voljeli jer prava ljubav i bol idu zajedno, ruku pod ruku. Trpjeli su ljudi i glad i žeđ i neimaštinu i "nikakav" standard i društvenu i socijalnu i političku izolaciju... Bili su odgajani da ju vole. Zatim su odgajani da vole nešto drugo više i da je bolje otići. Zatim su odgajani da neke od njih domovina ne voli i da je bolje da idu. S vremenom sve se to "rastopilo". Ali bol odlastka ostaje i danas. Možda se u nametnutoj globalizmu stvara privid da je svejedno gdje si, važno je da imaš novaca, da imaš standard...lako odeš, lako dođeš...samo nekoliko sati ili dana puta... Ali, nije tako. Kolotečina života ide drugim pravcima, drugim brzinama... Ostaje nemoć. Ostaje uvjetovanost. Ne ideš kući iz demokratskog svijeta kada želiš, uza sav stečeni novac. Ne radiš tamo što želiš, uza sva obećanja. Ne radiš kako želiš, uza sve mitske priče o

samoostvarenju. Kad jednom čovjek ode, prekida se životni kontinuitet. Više nisi dio jedne žive cjeline. Koji ostaju, idu na tom mjestu dalje, a ti tu prekidaš s njima. Ti počinješ negdje drugdje i to je jedno od drugog odvojeno. Možda su to dvije tračnice životne pruge koje idu usporedno, ali se više neće sresti, ni onda kad se vratiš u domovinu. Ta živa cjelina može biti i ostati sve vrijeme tvog odsutstva "ustajala", "zaostala", ali ona nosi liniju života koju si ti prekinuo. Ostao si izvan. Dođeš s naprednim, modernim rješenjima bilo teoretske, bilo praktične naravi, ali ona djeluju kao nametanje i razmetanje. I zato domaći to ne prihvataju. Tvoj novac djeluje kao pokušaj kupovanja i zato te domaći preziru. Uvijek sebe drže više u pravu jer oni su tu "od vajka" i oni sve bolje znaju. Postoji jedna tvrdokornost "tla i krvi".

Trudimo se svoju domovinu činiti boljom za nas

Čovjek koji se iseli iz svoje domovine (bilo kao prebjeg, bilo kao ekonomski emigrant, bilo kao pustolov), prerezao je pupčanu vrpcu...osamostalio se, otišao sam tražiti svoju sreću... Sam, osamljen, napušten...bez topline i emotivne sigurnosti...osuđen da najprije stekne dio onoga što je u domovini ostavio (temelj), ali nikad sve. Otišli ljudi u svijet i "namlatili pare" (oni koji su uspjeli u tuđem svijetu, a o onima koji nisu uspjeli "ni glasa, slova"), otišli su, ali nikad nisu otišli. Vratili su se, ali se nikad nisu vratili. Duševno su nigdje. Svugdje su stranci. Tamo gdje su se iselili jer nikad nisu ni pripadali, ni pripali (ostavimo po strani "razvikanje" pojedince). Ovdje gdje su se vratili jer su se promjenili i više nisu ono

što su bili. Sad su prepametni jer su svašta vidjeli i poprimili puno drugčijih običaja, promijenili su navike – i zato su stranci. Svugdje napola! Izgubili su kontinuitet i ne mogu ga povratiti. Svojim odlaskom "zaradili" su nepovjerenje i nikavim standardom i novcem ne mogu platiti ni kupiti povjerenje. To je zajednička muka onih koji su milom ili silom napustili domovinu. Vječiti izgnanici, vječiti gubitnici... U duši je i najsramačniji i najneuklji i "najnepravedniji" sin domovine sretniji i mirniji od uspješnog, bogatog, poznatog emigranta. Tko ovo ne vjeruje, neka čita s iskrenom znatiželjom sve odreda (razvikanje i nepozнате), prije svega hrvatske, ali i tolike druge pjesnike i pisce koji su "tudi kruh jeli". Ne čuje se zato rijetko teška i ružna riječ "prokletstva" koju upućuju emigranti onima koji su ih politički, ekonomski ili na bilo koji drugi način potjerali s njihova ognjišta. A prokletstvo traži oprost da bi se imao mir, da bi mir imali oni koji su bježali i da bi mir imali oni koji su ih tjerali. Oni koji su uza sve nevolje ostali u domovini, "oni u srcu velik mir uživaju". Oni su svojom postojanošću čuvali i sačuvali domovinu – fizički i u srcu. O, moćnici, čuvajte se emigrantskog prokletstva! Ne dopustite da vas se ono "dočepa"! O, dragi Hrvati, nemojte si za vrat navući ovako veliko zlo, ne dajte da vas nagovore na napuštanje Domovine. Nigdje neće biti bolje: ni u tuđini, ni kad se vratite. Koliko god nam bilo teško, sad nam je najbolje, jer pravo naše dobro jest domovina. Trudimo se svoju domovinu činiti boljom za nas. A domovina koja ispunja baš sve potrebe jest ona na nebesima!

Mudrost i moć

Mudrost i moć ne idu zajedno. Prema Propovjedniku, „*mudrost mudraca čini jakim, više od deset moćnika u gradu*“ (Propovjednik 7,19). Broj deset obično označava totalitet, u ovom retku tih deset moćnika u gradu predstavljaju svu materijalnu, fizičku i vojnu moć. Oni bi trebali biti jamac sigurnosti. A moćnik jest onaj koji obično donosi odluke o svom gradu, i o njemu po nekoj društvenoj logici – brine. Pa opet, kaže starozavjetni Propovjednik, ni deset takvih ne mogu čovjeku dati snagu koju će mu pružiti mudrost. Ovaj stih želi prije svega ukazati na superiornost mudrosti u odnosu na bilo kakvu ljudsku moć. I sugerira nam: uistinu mudar čovjek neće težiti za moći. Jer, povijest i literatura uče nas da čovjek koji srlja u strukture moći, srlja u kušnju. A moć, odnosno, vlast u njegovim rukama bit će za početak sredstvo razotkrivanja njegovih slabosti. Iako je u početku možda bio vođen i dobrim namjerama, u trenu kad čovjek stvorí iluziju da mu je sve dopušteno, počinje slijediti ne samo ono dobro i plemenito, već i ono loše u sebi. Počinje popuštati svakoj kušnji, sam sebi postaje mjerilo, zaboravljujući da iznad njega postoji zakon. Takav je primjer kralja Davida, koji je zloupotrijebio svoju moć iz objesti

postavši i preljubnik i ubojica. Moć čovjeka odvede u pravcu potpuno suprotnom od mudrosti, u glupost, koja postaje bjelodana, ponekad i sirovom silom nametnuta svim podređenima. Mudrost, s druge strane, čovjeku daje drukčiju snagu. Ona se stoji u nepokolebljivosti, u utemeljenosti u istini, u stvarnom pogledu na svijet i na sebe. Pritom spoznaja vlastitih granica, malenosti i grešnosti, jest dragocjen dobitak: poznavanje sebe. Mudrost je, za vjernika, spoznaja svoje nemoći pred Bogom, kojem jedino pripada moć. Ali u svojoj svemoći, Bog čovjeku ostavlja slobodnu volju. Ne odlučuje umjesto čovjeka.

Zamka moći

No, tragedija je malog čovjeka da u iluziji moći sebi uzima pravo da odlučuje o drugim ljudima, o tuđim sudbinama, da donosi odluke umjesto drugih. Moć čovjeka doveđe do granice nekrofilije: okruži se ljudima u kojima je slomio svaku slobodnu volju. Potpuna perverzija moći jest odlučivanje o trenutku smrti druge osobe, kao što je to učinio biblijski David. Moć je, dakle, pogubna za čovjeka koji ne zna slušati, i ostati malen i ponizan i zadivljen životom. Jedino bi se uistinu mudar čovjek mogao nositi s moći, a njegova bi se

mudrost ogledala, kao u Isusovoj kušnji u pustinji, u slobodi da se te iste moći u svakom trenutku odrekne. Tako mudrost osvjetljuje zamku moći: ona u iluziji vlastite svemoći čovjeka čini robom, dok je on uvjeren da je njegova sloboda odjednom postala neograničenom. Iluzija absolutne slobode najveća je tragedija čovjeka, koji grabeći moć gubi vlast nad samim sobom. Zato mudrost, ne samo biblijske, nego sva-ke tradicije, pretpostavlja spoznaju svoje malenosti, nesavršenosti. Prije spomenuti David pokazuje nam put, spoznавši tragediju zlouporabe svoje moći, imenuje svoj grijeh, kaje se za njega, i otvara Božjem milosrdju, najvišem izrazu Božje moći. Svi proroci, vjesnici Božjeg milosrđa i pravde, savjest svojega vremena, prije svega vlastitim su životnim primjerom pokazali što nam je činiti: sami za sebe moći i vlast nisu tražili, boraveći na rubu društva poput Ivana Krstitelja kad naviješta u pustinji. Njegov isposnički lik, u odjeći od devine dlake, dok se hrani skakavcima i divljim medom, upozorava: odbijanjem svakog simbola društvene sigurnosti i moći, Božja Riječ i poziv na obraćenje postaju njegova jedina poruka.

VJERONAUK I/ILI GRAĐANSKI ODGOJ

Nakon što smo se naslušali pustih obećanja sa svih strana tijekom predizborne promidžbe, kada ovaj broj „Ladonje“ bude ugledao svjetlo dana, nastupit će vrijeme otrežnjenja. Hrvatska će se vratiti u svoje kolotečine, prestat će „rasti“, BDP će biti tamo gdje stoji već pet ili šest godina, investicije će ostati samo puste želje, onih 500 novozaposlenih svakoga tjedna iščeznut će sa svojih „radnih mjeseta“. Frizirani podatci o „planetarnim“ dostignućima dosadašnje Vlade opet će svjedočiti o našem tapkanju, više-manje, na istom mjestu.

Vjeronauk kao mamac za glasove

Protekla je predizborna kampanja bila prigoda da se neke stranke i tzv. udruge civilnog društva pozabave demagogijom usmjerenom protiv vjeronauka u školama stavljajući ga u dijametalnu suprotnost s tzv. građanskim odgojem. Drugim riječima, predstavili su vjeronauk u školi kao neku vrstu katoličkog prozelitizma, vjerske promidžbe ili kao nešto što je nespojivo s modernim demokratskim društvom. Sama činjenica da se vjeronauk kao problem stavlja u prvi plan, jasno govori o tome koliko je nekim strankama i udrugama stalo do onoga što je u ovom trenutku u Hrvatskoj najvažnije, a to je gospodarski rast, porast zapošljavanja, investicije, bolji život za sve građane. Drugim riječima, jasno je da međudržavne sporazume, kavkima pripada i pitanje vjeronauka u školama, ne mogu promijeniti stranke i udruge koje imaju po nekoliko stotina glasova ili članova. To i one znaju. No, vjeronauk se

uporno pojavljuje samo kao tema oko koje je moguće dobiti pokoj glas na izborima. I ništa više. Sve je ostalo u drugom planu.

Što vjeronauk poučava?

Stranke raznoraznih mostova, živih zidova, oraha i drugog bilja očito misle da se mostovi grade zabranama, da su zidovi temelj demokracije, da je ekologija nespojiva s kršćanskim svjetonazorom. Pa se logično postavlja pitanje: zar vjeronauk nije odgajanje djece da budu zreli građani ovog društva? Tko je dosad odgajao djecu da budu stvaratelji mostova prema drugima i drugaćnjima, tko im je dokazivao da gradnja zidova nikada nije bila dugoročno rješenje za suživot ljudi, tko ih je učio poštovati prirodu jer je ona djelo Božjeg stvaranja? Dok je Crkva svemu tome učila djecu u sakristijama i župnim kućama jer joj je jednoumlje zabranjivalo proviriti u škole, velik dio sadašnjih graditelja mostova i zidova, i onih koji se sada diče ekološki zdravim „orasima“, nisu se ni o čemu usudili ni pisnuti jer im je podobnost bila uvijek u prvom planu. A vjeronauk nikada nije bio samo učenje o vjeri jer je posve jasno kako je vjera usko povezana sa zdravim odgojem, ma kako ga mi zvali, građanskim ili nekako drukčije. O tome mogu posvjedočiti mnogi roditelji čija dječa pohađaju vjeronauk. Tako je više nego očito da takvim strankama i stranicama nije do općeg dobra, nego isključivo do političkih fotelja.

Vjeronauk kao građanski odgoj

Zdrav građanski odgoj može biti podloga na kojoj se može graditi poučavanje o vjerskim istinama. Jer, teško će dijete shvatiti zašto mora poštovati Božje zapovijedi ako ne zna zašto mora poštovati vlastite roditelje ili učitelje. Kako će mladi ljudi shvatiti kako su brak i spolnost u braku svetinja, ako nisu odgajani za neku zdravu spolnost primjerenu dobi djece? Apsurdno je ako se građanski odgoj i vjeronauk doživljavaju kao nekakvi konkurenti. Nijedan vjeroučitelj neće djecu učiti kako nije dobro bezočno uništavati prirodu koja je djelo Božje. Niti će ih ijedan učiti kako se uvijek valja agresivno ponašati i suprotstavljati nadređenima, na političkoj, školskoj ili bilo kakvoj drugoj razini. Još će ih manje učiti netoleranciji, neodgovornosti, nesolidarnosti. Pa zar to nije zdrav građanski odgoj? Stoga je jasno da promicatelji izbacivanja vjeronauka iz škola očito građanski odgoj vide samo kao mogućnost nametanja nekih vlastitih ideoloških stavova. Kada se zagovara teza kako bi vjeroučitelje trebale plaćati vjerske zajednice, zapravo se zagovara teza kako bi država trebala plaćati samo onaj tip odgoja koji njoj odgovara. To znači da ćemo mijenjati tip odgoja ovisno o tome tko dođe na vlast, što je karakteristika samo totalitarnih režima. Možda to zapravo odgovara raznim mostovima, zidovima i orasima. Za nadati se samo da takvi i njima slični neće svoju ideologiju moći „prodavati“ iz saborskih klupa.

Hrvatska Provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca (I. dio)

Franjevački način života

Jedan od ciljeva Godine posvećena života, u kojoj se nalazimo, jest da redovnici sa zahvalnošću gledaju svoju prošlost. U početku je franjevačke povijesti prisutno djelovanje Boga koji poziva Franju Asiškoga da bliže naslijede Krista, da pretoči Evangeliye u poseban oblik života. To snažno iskustvo na početku kasnije je raslo i razvijalo se, uključujući nove članove u novim zemljopisnim i kulturnim okruženjima te su tako zaživjeli novi načini ostvarivanja karizme i nove inicijative ljubavi, baš poput sjemena koje postaje stablo šireći svoje grane. Govoriti o povijesti jednog franjevačkog reda znači uzdizati hvalu Bogu i zahvaljivati mu za sve njegove darove jer prošlost je dio naše sadašnjosti, a tko ne poznaje svoju prošlost, taj ne poznaje ni samoga sebe. Stoga je poznavanje prošlosti svojevrsna osobna karta današnjice koja je okrenuta prema budućnosti. Poziv, poslanje i zadaća Franje Asiškoga nisu bili odmah sasvim jasni i nije znao kako će sve biti, nego je iz dana u dan otkrivaо volju Božju. Tako je po volji Božjoj, uputivši se u Svetu zemlju, njegova je lađa, šibana protivnim vjetrom, 1211.–1212. doplovila na istočnu obalu Jadranskog mora, tj. u naše krajeve. Prisutnost sv. Franje odmah je oduševila neke pojedince, tako da je i na hrvatskom tlu u prvim početcima franjevačkog reda zasnovana nova zajednica koja se razvila i razgranala u stablo čiji je dio i Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca. Duga je povijest toga stabla, ispisana mnoštvom života.

Franjevci imaju svoj specifičan način djelovanja naslijeđen od utemeljitelja sv. Franje. Sv. Franjo nije se dao zatvoriti u samostanske zidine niti je dao razgovarati o tome da njegov red bude jedan od monaških redova s prihvaćanjem pravila sv. Benedikta ili sv. Augustina. Sam Gospodin objavio mu je put kojim treba ići. Bio je to put putujućih propovjednika pod jednim zajedničkim poglavarem. Održavali su redovne godišnje sastanke (kapitule) na kojima su donosili odluke o upravljanju i načinu rada. Svi su pripadnici braća i mogu se utjecati poglavarama u svim potrebama. Svi imaju zajedničko pravilo, jednaku odjeću i zajedničku molitvu. Starješine trebaju biti služe drugej braći. Zato se poglavar kod franjevaca naziva minister, tj. poslužitelj, a ne prior kao kod monaških redova. Sv. Franjo je prije svega asiški siromah. Speci-

fično franjevačko siromaštvo u središtu je svih nesuglasica i reformi u franjevačkom redu. Osnovna je poluga života u Franjevačkom redu Franjin ljubav prema Bogu i njegovim stvorenjima. Franjevački se život odvija u jednostavnosti, radosti i ljubavi prema Bogu, ljudima i prirodi. Temeljna odrednica za život određena je prvom rečenicom Pravila: život Manje braće jest obdržavati Evangeliye Gospodina našega Isusa Krista.

Pokretna snaga napretka ljudskog društva

Iako sv. Franjo nije imao namjeru uspostavljati nov društveni poredek svoga vremena, ipak je ostao pokretnom snagom napretka ljudskog društva u kasnijim stoljećima. Postao je nezaobilazan u povijesti Europe i svijeta. Njegovi su sljedbenici i danas u mnogim zemljama evanđeoski kvasac preobrazbe društva i evangelizacije svijeta. Franjin su duh prihvatali i provodili i franjevci na hrvatskim prostorima. Hrvatski su franjevci shvatili i držali osnovni stav svog utemeljitelja: biti s običnim pukom, družiti se s onima koji su ugroženi i izgurani na rub. Franjevačke su zajednice svojim djelovanjem tijekom proteklih stoljeća izgradivale Crkvu i kulturu u našem hrvatskom narodu. Bliski običnom puku, učili su ga od najobičnijih poslova agrikulture do pismenosti, znanosti i umjetnosti. Najvažnija i najvrjednija kulturna uloga franjevaca u hrvatskom narodu bila je u izgradivanju moralnog života u našem narodu, u pružanju pomoći našem čovjeku da upozna Isusa Krista, da živi u ljubavi i pravdi, da ljubi slobodu i poštenje. Ljubav prema čovjeku, koju je sv. Franjo naučio od Isusa Krista, bila je uvijek velika odlika franjevačkog života. Franjevački je duh prenošen na hrvatski narod još za život sv. Franje. Razvijao se, napredovao i rastao tijekom proteklih osam stoljeća. I danas su najbrojniji redovnici u hrvatskom narodu franjevci, a i među redovnicama najbrojnije su kongregacije franjevačkog usmjerjenja. Prva su dva kanonizirana svetca iz hrvatskog naroda franjevci: fra Nikola Tavilić i fra Leopold Bogdan Mandić; dvojica su blaženika: bl. Julijan iz Bala i bl. Jakov Zadranin; dvojici se, također, vodi postupak za proglašenje blaženim i svetim, to su fra Ante Antić i fra Vendelin Vošnjak.

Mala braća konventualci

Službeni je naziv ove obitelji franjevačkog reda: Mala braća konventualci. U zemljama francuskog govornog područja konventualce se naziva *Cordeliers* zbog pojasa kojim su opasani, u engleskom su govornom području poznati kao *Grey Friars* (*Sivi fratri*), po antiknoj odori Reda koja je bila sive boje, a koristila se do Francuske revolucije, u zemljama njemačkog govornog područja naziva ih se *Minoriten*, po originalnom imenu Reda, u nekim američkim državama te u Poljskoj zovu ih *Franciscans*, po osnivaču, sv. Franji. Izumrli su nazivi tipa *Claustrales* (od riječi *klaustar*) koji se koristio po Španjolskoj i Sardiniji (Italija) te *Barfusser* (*bos*) korišten davno u Njemačkoj i zemljama njemačkog govornog područja zbog njihova nošenja sandala umjesto cipela. Konventualski Franjini sljedbenici odlučili su živjeti radije u srcu grada nego u sakrivenim samotštima – eremitažama, radije u čvrstim zajednicama, nego kao putujući propovjednici. U tome je razlog naziva konventualci koji proizlazi iz latinskog *convenire* – skupiti se, sastati se. Iz samostana, stabilnoga prebivališta usidrenoga u živo srce svijeta u stalnom pokretu, duhovni su se Franjini sinovi potrudili promijeniti i preoblikovati svaki kut društva. Plemenitaši i baštinici prijestolja ušli su u Red ponizno prihvativši služenje; seljaci su došli do toga da budu crkveni do-stojanstvenici i pape. U stoljetnoj povijesti, uz sjene se pojavljuju sjajni promicatelji karitativnih institucija, prevoditelji Sv. pisma, sastavljači katehetskih djela u raznim jezicima, misionari i mučenici.

Kratka povijest Hrvatske Provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca

Današnja Hrvatska provincija franjevaca konventualaca, pod zaštitom sv. Jeronima, povjesna je sljednica najstarije provincije Reda male braće, koja je prisutna na našim primorskim prostorima od samih početaka franjevačke prošlosti. Iz praktičnih razloga Red je podijeljen na dvanaest provincija (bilo je to 1217. ili možda 1219. godine), među kojima je bila i Hrvatska, iako pod tuđim nazivom, pod imenom „Hungariae“. Hrvatska je od 1102. tvorila personalnu uniju s Mađarskom, a zbog pretežitog dijela i zbog mađarske dinastije, to se kraljevstvo na Zapadu tada jednostavno nazivalo „Hungaria“. Da je to bila hrvatska provincija, dokazuje i činjenica da su franjevci došli u Mađarsku tek 1234./35. godine, na poziv kralja Bele IV. Kad je pak fra Ilija izabran za generala Reda, 1232. godine, a Red bio u stalnom porastu, on je želio da što prije bude 70 provincija (prema broju Isusovih učenika), pa je osnivaо nove, a postojeće dijelio u dvije i više provincija. Tako je i hrvatsku provinciju, zvanu „Hungariae“, podijelio na dvije. Onu u južnim, primorskim krajevima, nazvao je „Provincia Dalmatiae“, a onoj na sjeveru Hrvatske ostavio je naziv „Hungariae“. No, generalni kapitol 1239. odredio je opet da Red ne smije imati više od 32 provincije, 16 cismontanskih i 16 ultramontanskih/prekoalpskih. Priznate su novoosnovane provincije, a one podijeljene ponovno su ujedinjene. Ipak, to se nije zbilo s hrvatskom provincijom. Sjeverni je dio pripojen ostrogonskoj/mađarskoj provinciji (osnovanoj 1238.), a južnom su dijelu dodani samostani u Istri. Naziv je promijenjen u „Provincia Sclavoniae S. Seraphini“. Te je godine Provincija imala najmanje 11 samostana, pedesetak godina kasnije 21 samostan, a sredinom 15. stoljeća 35 samostana. Na generalnom kapitulu 1393. određeno je da Sklavonska (ili Slovenska) provincija mora svojeg zaštitnika (sv. Serafina, tj. sv. Franju) prepustiti Serafskoj provinciji u Umbriji, a za zaštitnika treba uzeti sv. Jeronima Dalmatinca. Isto je tako određeno da se umjesto naziva „Sklavonska“, uvede „Dalmatinska“, s čime se braće naše Provincije nisu baš složila, ali nakon duljeg otpora, ipak je 12. travnja 1398. papa Bonifacije IX. odredio da treba usvojiti nov naziv, pa od te godine imamo Dalmatinsku provinciju sv. Jeronima.

Provincija Dalmacije od Trsta do Drača

Provincija Dalmacije protezala se od Trsta do Drača, a nešto kasnije otvara samostane u Lici i Banovini. No, ovi su i prvi bili na udaru knezova Frankopana, kojima su posjedi konventualaca bili potrebeni za vo-

đenje ratova protiv Turaka, a samostani su predani reformnim opservantima, ali ubrzo su pod najezdom Turaka posve iščezli s lica zemlje. Slično su Turci izbrisali i one južno od Kotora i u unutarnjoj Dalmaciji.

Više je stoljeća života i djelovanja franjevaca konventualaca ove provincije uvjetovano političkim, kulturnim, socijalnim i gospodarskim stanjem koje je nudila ili nametala Venecija. Bilo je i vrlo uspješnih razdoblja, ali i čestih kriznih vremena, posebno kad je Mletačka Republika u 18. stoljeću zatvarala mnoge samostane. Još je teže stanje nadošlo uslijed Napoleonskih ratova, koji su redovnicima donijeli nove nevolje, zatvaranje samostana, ograničavanje broja i omeđivanje djelatnosti. Zbog nagla pada broja fratar i samostana, 3. kolovoza 1827. Dalmatinska provincija sv. Jeronima i Padovanska provincija sv. Antuna ujedinile su se u Provinciju sv. Antuna Padovanskoga, sa sjedištem u Padovi. No, ukidanjem svih samostana talijanskog dijela Provincije, sjedište uprave i sjemeništa provincije prelaze u Cres, a službeno se naziva Dalmatinsko-padovanska provincija sv. Antuna („Dalmato-Patavina“). Ipak, nešto kasnije, ponovno se uspjelo otvoriti nekoliko talijanskih samostana, pa je nakon suživota od 80 godina, 17. listopada 1907., došlo do diobe. Samostani koji su već od davnine pripadali Provinciji sv. Jeronima (Piran, Cres, Split, Šibenik i Vis), tvore tada neovisnu Provinciju sv. Jeronima.

Ne(prilike) nakon Prvoga svjetskog rata

Nakon Prvoga svjetskog rata dolazi do nove političko-administrativne preraspodelje i komadanja naših krajeva, pa istarski dio Provincije potпадa pod Padovansku provinciju sv. Antuna. Posebno je bolno, ali i providnosno doživljeno prisilno i naglo istjerivanje braće iz crikog samostana (4. ožujka 1919.). Ta je nevolja urođila i plodom. Braća u stisci traže utočište u kontinentalnom dijelu novostvorene drža-

ve i ubrzo otvaraju samostane u Zagrebu, Vinkovcima i kasnije u još nekim mjestima. Nadalje, od Austrijske provincije primaju neke slovenske samostane, a od Mađarske samostan u Pančevu. Zagreb postaje pastoralno, odgojno i administrativno središte Jugoslavenske provincije sv. Jeronima, koja se od svibnja 1972., kada je slovenski dio oblikovao zasebnu Slovensku minoritsku provinciju sv. Jožefa, naziva Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca.

Tijekom svoje duge povijesti Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca dala je brojne svete, učene i sposobne ljude. Spominjemo samo najvažnije: bl. Oton iz Pule (prva polovica 13. stoljeća), prvi naš fratar kome se iskazuje štovanje do danas, sv. Nikola Tavilić, iz Šibenika, jeruzalemski mučenik (potkraj 14. stoljeća), prvi hrvatski proglašeni svetac, fra Ivan Luković iz Šibenika, jedan od prvih hrvatskih glazbenika (prva polovica 17. stoljeća), fra Ljudevit Traversari iz Pirana, teolog u Padovi, potom biskup i istaknuti propovjednik crkvenog jedinstva na saboru u Firenci (sredinom 15. stoljeća), fra Mate Ferkić iz Krka, službeni teolog skotist u Padovi, pisac raznih bogoslovnih djela (potkraj 17. stoljeća), fra Antun Marcello Petris iz Cresa, vrhovni poglavav Reda (prva polovica 16. stoljeća), fra Bonaventura Soldatić iz Cresa, vrhovni poglavav i veliki obnovitelj Reda franjevaca konventualaca (potkraj 19. stoljeća). (nastavlja se)

Pastoralni plan Porečke i Pulske biskupije (I. DIO)

Pastoralni plan Porečke i Pulske biskupije za razdoblje od studenoga 2015. do studenoga 2016.

Uvodne napomene

Šveta godina Milosrđa koju je Sveti Otac, papa Franjo, proglašio 11. travnja 2015., a koja se otvara na blagdan Bezgrešnog začeća Bl. Djevice Marije u temelju je Pastoralnog plana Porečke i Pulske biskupije za razdoblje od studenog 2015. do studenog 2016. godine. Prijedlozi i upute koje i sam Sveti Otac predlaže u svojoj buli *Misericordiae vultis* – Lice Milosrđa čine okosnicu pastoralnog plana i naše mjesne Crkve, kako na planu Biskupije, tako i na dekanatskoj, odnosno župnoj razini. Usto, naša će mjesna Crkva dati potreban značaj svojim blaženicima. Nastojat će poticati i razvijati pobožnost i štovanje bl. Miroslava Bulešića, posebno u mjestima koja su povezana s njegovim životom, posebno poštjući datume značajne za njegovo mučeništvo. Posebnu ćemo važnost ove godine nastojati dati bl. Francescu Bonifaci, čiju 70. obljetnicu smrti obilježavamo 10. rujna 2016. godine.

Vjerujemo da će brojne inicijative i prijedlozi svih naših biskupijskih vijeća, koja su utkana u pastoralni plan Biskupije, potaknuti sve pastoralne djelatnike u našoj mjesnoj Crkvi da i ovo milosno vrijeme iskoristimo na najbolji način, u svrhu boljeg vjerskog i duhovnog života, kako Biskupije, tako i svake župne zajednice. Nadamo se da će se u ovom planu pronaći, uz župnike, svećenike, redovnike i redovnice, i svi pastoralni djelatnici i vjernici, kao i sve zajednice koje u našoj Crkvi djeluju, i dati svoj doprinos životu naše mjesne Crkve.

Prijedlog pastoralnih aktivnosti na biskupijskoj razini

Redovito se održavaju susreti svećenika po dekanatima (rekolekcije), uglavnom prvog ponedjeljka u mjesecu. Tema je u prvom dijelu Posvećeni život (do kraja ove kalendarske godine). U drugom se dijelu susreta promišlja o pastoralu sakramenata po Direktoriju Hrvatske biskupske konferencije za pastoral sakramenata u župnoj zajednici.

Od početka 2016. godine u prvom dijelu rekolekcije predlažu se teme za razmišljanje na temu Godine Milosrđa.

Mjesečni susreti svećenika u Pazinu, koji su već počeli, i to razmatranjem problematike u svezi s izbjeglicama (u rujnu), nastavljaju se po predloženim temama povezanim s Godinom Milosrđa i drugim temama važnim za život naše Crkve.

Važna bi tema ove godine trebala biti sakrament isповijedi, pomirenje, ispravan stav isповjednika, kako predlaže Sveti Otac, i druga problematika u svezi s tom temom.

U organizaciji Vijeća za liturgiju i crkvenu glazbu diljem Biskupije održat će se susreti pjevačkih zborova po dekanatima s ciljem poticanja i boljeg vrednovanja crkvenog pjevanja, kao i što kvalitetnijeg sudjelovanja naših crkvenih zborova u liturgiji.

Zadnje subote u studenom održat će se slavlje đakonskog ređenja u pulskoj katedrali, što značajno može doprinijeti svijesti u našim župama o potrebi novih duhovnih zvanja, kao i potaknuti molitvu za tu važnu potrebu u Crkvi.

Susreti vjeroučitelja i ove godine održat će se po prijedlogu Biskupijskog katehetskog vijeća. Prvi se predlaže prve subote u došašću, 5. prosinca 2015., tema: Brak i obitelj u Božjem naumu.

Na blagdan Bezgrešnog začeća Bl. Djevice Marije, 8. prosinca 2015., Sveti Otac otvorit će Svetu godinu Milosrđa, a naša će biskupija svečano obilježiti otvaranje izvanredne Svetе godine Milosrđa **u subotu 12. prosinca 2015. godine u porečkoj bazilici s početkom u 17 sati**. Tom bi se prigodom trebalo bolje upoznati s bulom Svetoga Oca i predstaviti logo godine i geslo "Milosrdni poput Oca".

Na blagdan Svjećnice, 2. veljače, obilježit će se i završetak Godine posvećena života na planu cijele Crkve što će se na pri-godan način obilježiti i u našoj biskupiji.

Na planu Biskupije tijekom ove bi godine bilo dobro istaknuti posebna hodočasnička mjesta povezana s Godinom Milosrđa (kako preporučuje Sveti Otac), posebno naše katedrale u Poreču i Puli, samostan u Sv. Petru u Šumi, a ujedno i ona mjesta koja su povezana s našim blaženicima: Svetvinčenat, Lanišće, Krasica. To bi bila mjesta oprosta i milosrđa, pokornička slavlja i ispunjaj pratile bi posjete hodočasnika ovim mjestima tijekom cijele godine.

Ove bi godine trebalo dati posebnu važnost i crkvama posvećenim Božjem Milosrđu, kao što su Misericordia – Gospa od Milosrđa u Puli, Gospa od Milosti u Šijani i drugim crkvama takvih obilježja u cijeloj Biskupiji. Možda bi se u tim crkvama moglo organizirati i klanjanje na inicijativu 24 sata za Gospodina, u petak i subotu u četvrtom tjednu korizme.

Vijeće za pastoral obitelji i duhovnost laika predlaže promišljanje o temama Obiteljske sinode u Rimu, Studijskih dana u Osijeku (22. – 23. travnja 2016.) s temom "Obitelj – znak osporavan, ali i nada spasa za Crkvu i narod". Cilj koji Vijeće postavlja jest: ponovno pokretanje obiteljskih zajednica u Biskupiji, u čemu bi znatno pomogli suradnici odabrani po dekanatima, kao i susreti mladih bračnih parova. Usto, radi se na obnovi zaručničkih tečajeva u Biskupiji.

Važni predloženi datumi:

- 5. ožujka 2016. – susret mladih bračnih parova u mjestima zaručničkih tečajeva
- 9. travnja 2016. – susret obiteljskih, župnih suradnika i svećenika u Pazinu
- 12. lipnja 2016. – susret svih suradnika Biskupije koji djeluju u pastoralu obitelji, u Svetoj Luciji – Stari Pazin.

Na prijedlog Vijeća za mlade, ministrante i duhovna zvanja i ove će se godine održati zajedničke Euharistije mladih Istre (ZEMI) po rasporedu:

- 29. studenog 2015. u Labinu
- 14. veljače 2016.
- 23. travnja 2016. Svetvinčenat.

Već tradicionalni Križni put mladih u Gračiću održat će se 5. ožujka 2016. Cilj je susreta okupljanje mladih u Biskupiji, ali i ohrabrenje onima iz naših župa u kojima nema organiziranih zajednica mladih, niti se posebno radi s mladima.

I ove se godine u našoj biskupiji organizira Katolička malonogometna liga.

Caritas Porečke i Pulske biskupije u ovoj pastoralnoj godini predviđa i susrete i duhovne obnove za svoje djelatnike, i to u došašću, 6. prosinca 2015., i u korizmi, 13. ožujka 2016. u Pazinskom kolegiju. Već tradicionalni humanitarni Caritasov koncert održat će se **18. prosinca 2015.** u dvorani Pazinskog kolegija, a

2016. godine predlaže se da se koncert održi 10. prosinca, također u dvorani Pazinskog kolegija.

U organizaciji Katehetskog vijeća održat će se prve korizmene subote (13. veljače 2016.) susret vjeroučitelja i župnih animatora. Tema će susreta biti „Oproštenje u evanđelju po Mateju.“ I drugih korizmenih subota u organizaciji Katehetskog i liturgijskog vijeća održavat će se u Pazinu susreti za župne suradnike i animatore sa svrhom njihova što djelotvornijeg rada i djelovanja u našim župnim zajednicama. Dana 20. veljače tema će biti Sakramenat svete ispunjaj, a 27. veljače susret će se održati na temu „Duhovna i tjelesna djela milosrđa“. Dana 12. ožujka predlaže se i cjelodnevna duhovna obnova za članove župnih zborova (najvjerojatnije u Pazinu).

Korizmena hodočašća u pulsku i porečku katedralu i ove će se godine održati 3. i 4. nedjelje u korizmi (jedan je od prijedloga da svake godine to hodočašće osmisli i organizira drugi dekanat). Ujedno bi ove godine to bila mjesta posebnog, općeg oprosta koji, dakako, treba vjernicima razjasniti na prikidan način.

Svećenički bi susret u Pazinu, koji će se održati prvog ponедjeljka u korizmi, ujedno bio i duhovna obnova na početku korizme. Tom bi se prigodom u popodnevnim satima posjetilo jedno mjesto mučeništva žrtava totalitarnih režima. Ove bi godine to moglo biti 15. veljače 2016. u Svetom Ivanu i Pavlu.

Nedjelja Božjeg Milosrđa, 2. vazmena nedjelja, 3. travnja 2016. proslavit će se ove godine s posebnim značajem u Puli, u crkvi sv. Pavla na Vidikovcu.

Svećeničko redjenje bit će proslavljen u pulskoj katedrali 11. lipnja 2016. godine.

Dana 3. lipnja 2016. slavi se blagdan Presvetog Srca Isusova. Priroda je to da i ove godine organiziramo kratku duhovnu obnovu za svećenike. Ove će se godine susret održati u Sv. Petru u Šumi.

Vijeće za mlade, ministrante i duhovna zvanja predlaže jedan zajednički susret ministranata iz cijele Biskupije prvog ponedjeljka nakon završetka školske godine.

I ove je godine potrebno dostojno obilježiti Dan mučeništva bl. Miroslava Bulešića 24. kolovoza i kao i 3. obljetnicu beatifikacije, 28. rujna. Ove bi godine valjalo posebno obilježiti 70. obljetnicu smrti bl. Francesca Bonifacia, 10. rujna 2016. Prijedlog je da se taj događaj obilježi 10. rujna prigodnim liturgijskim slavljem i blagoslovom spomen-obilježja na mjestu gdje je bl. Francesco Bonifacio uhićen i odvezan u nepoznato. Dobro bi bilo taj događaj popratiti i primjerenim duhovnim sadržajima i literaturom o njemu na hrvatskom jeziku za koju se nadamo da ćemo je do onda imati na raspolaganju.

Katehetski dan, susret svih koji djeluju na katehetskom planu, održat će se 1. rujna 2016., kao neposredna priprema za novu školsku i vjeronaučnu godinu.

Hodočašće na Trsat za našu Porečku i Pulsku biskupiju predviđeno je 3. rujna 2016. godine.

Već je održan prvi ciklus permanentnog obrazovanja za mlade svećenike, koji djeluju u našoj mjesnoj Crkvi. Prvi je obradivao pitanja liturgije, a sljedeća dva ciklusa obrađivat će teme iz područja moralne teologije i crkvenoga prava. Cilj je susreta pomoći mladim svećenicima u pastoralnom radu.

Kruna ove naše pastoralne godine bi trebalo biti zatvaranje Svetе godine Božjeg Milosrđa u pulskoj katedrali na blagdan Krista Kralja 20. studenoga 2016. Tome bi mogla prethoditi duhovna priprema, posebno po župama grada Pule ili cijele Biskupije.

Župno hodočašće Pićanaca u Orič

Župljeni pićanske Župe Navještenja Marijina i ove su godine, u nedjelju 15. studenog, već tradicionalno hodočastili Majci Božjoj od Zdravlja u Orič. Ovo je bilo jubilarno deseto hodočašće na koje se ide svake godine od 2006. kada je gospodin Zvane Kresina, rodom Žminjac, ali orički zet, a sada sa svojom obitelji nastanjen u Puli, pokraj svoje „starine“ u Oriču, tik uz cestu koja vodi u središte samoga sela, izgradio lijepu, bijelu, ljupku kapelicu u čast Majke Božje od Zdravlja.

Iako je dan bio prohladan, obavljen maglom i sitnim kapljicama kiše, to nije spriječilo okupljanje stotinjak vjernika na oričkoj autobusnoj postaji na cesti Žminj – Potpićan i početak kratka, ali ispunjena hodočašća do same kapelice u Oriču. Ove godine uz domaćeg župnika vlač Antuna Kurelovića hodočasnike je svojom nazočnošću i sudjelovanjem počastio i vlač Željko Zec, župnik župe Stari Pazin, a i sam rodom iz Žminja i iz iste župe kao i graditelj i vlasnik kapelice, pa su obojica svećenika zajednički predvodila hodočašće. Putom se uz hod molilo Krunici s Otajstvima svjetla, pjevalo Spasitelju, a pred kapelicom s kipom Majke Božje, pred kojim je gorjelo puno zapaljenih svijeća i krasilo ga svježe raznovrsno cvijeće, razmatralo se Radosna otajstva Krunice, uz meditacije koje je sastavila i pročitala gđa Davorka Smoković, molitev Zdravomariju i prigodnu pjesmu *U se vrime godišta*. Pročitana su i misna čitanja tē trideset treće nedjelje kroz godinu s najavom i podsjećanjem na svetopisamske zapise o posljednjim vremenima

što se simbolično poklopilo s trenutkom kad je cijeli svijet suočen i pogoden užasom i besmislu ljudskoga zla u obliku terorističkih napada u Francuskoj. No, mi vjernici, mi štićenici Kralja Sabaota i Spasitelja Isusa Krista koji je sam podnio mučeničku smrt, mi se predajemo Njemu u ruke i pod zaštitu, mi molimo za sve ljude, molimo s Marijom i po Njoj se utječemo našoj Nebeskoj Majci, Presvetoj Zaštitnici i Pomoćnici. Naravno, hodočasnički put, koji je sav jedna molitva, završen je Lauretanskim litanijama Majci Božjoj i zajedničkom pjesmom Njoj u čast. Gosp. Zvane Kresina zahvalio je svima na dolasku, na lijepom zajedničkom okupljanju u i po Blaženoj Djevici Mariji, zahvalio je i svojoj obitelji na pomoći i podršci, poglavito svim Oričanima, a još više Oričankama koje uvijek spreme obilje slasnih kolača kojima nas nakon završenog obreda hodočašća počaste. Zaželio je da nas iduće i svake druge godine bude još i više. Uime svih Oričana gosp. Kresini obratila se gđa Mladenka Rovina svojom toprom i srdačnom pjesmom na našem domaćem dijalektu. Kao i uvijek, najveći su ures ovom hodočašću djeca, veća i manja, živahna i ona koja se ne odvajaju od majke, odjevena u svoje šarene jaknice i bundice, razbarušenih kosica, s lutkama, autićima i ponekim psom čuvaram koj u njih veselo maše repom. Iako je polovica studenog, oni čine proljeće na ovakvim susretima i sigurno su Nebeskoj Majci posebna radost i najljepše cvijeće. S vjerom u Boga, predanjem Majci Božjoj i s ovima malenima ne trebamo se ni mi odrasli bojati. (D. S.)

Sveti Mauro (Momjan): Procesija povodom Gospe od zdravlja

Ulijepo uređenoj crkvi u Svetom Mauru kod Momjana održana je proslava u čast Gospe od Zdravlja. Svečano misno slavlje vodio je velečasni Miroslaw Paraniak, župnik župa: Momjan, Brdo, Grožnjan, Krasica i Kostanjica. Župni zbor iz Momjana doprinio je svečanosti misnog slavlja kojem su nazočili župljeni, ali i brojni hodočasnici iz Trsta i susjednih župa. Nakon mise održana je procesija s kipom Gospe od Zdravlja, oko crkve, otkuda se pruža prekrasan pogled. Na kraju je uslijedilo druženje uz kolače vrijednih domaćica. (Valerija Dešković Miroslav)

Logo Jubilarne godine milosrđa

Logo je djelo isusovca o. Marka I. Rupnika i predstavlja se kao mali kompendij teološke teme milosrđa. Prikazuje, naime, Sina koji stavlja na ramena zalatalog čovjeka. Autor koristi dragu sliku prvotne Crkve koja prikazuje ljubav Kristovu koja dovršava otajstvo njegova utjelovljenja s otkupljenjem.

Logo je napravljen tako da se iz njega raspoznae lik Dobrog Pastira koji u dubinama dodiruje ljudsko tijelo i ljubavlju ga preoblikuje za promjenu života. Jedna pojedinost u logu ne može promaći: Dobri Pastir, s beskrajnim milosrđem na sebe uzima ljudsko te se njegove oči stapaju s onim čovjekom. Krist vidi Adamovim okom i s onim Kristovim. Svaki čovjek, tako u Kristu otkriva novog Adama, svoju ljudskost, i budućnost koja ga očekuje u razmatranju pogleda ljubavi svoga Oca.

Prioz je smješten na bademovo stablo, na dragi antički i srednjevjekovni ikonografski prikaz, kojim se označavaju dvije naravi u Kristu, ona božanska i ona ljudska. Tri koncentrična elipsasta luka koji prema vani postaju sve svjetlijia, ukazuju na Krista koji čovjeka izvodi iz tame grijeha i smrti. S druge strane, dubina koju označuje tamna boja, označava tajnovitost ljubavi Očeve koja sve opršta.

GRGO MEJAK

(14.01.1948. – 10.11.2015.)

Ovogodišnji neobično topao studeni donio nam je tužan i neočekivan glas: umro je Grgo Mejak. Smrt ga je pronašla u blizini Podlomskih žrtava (župa Lanišće) gdje je završio svoj posljednji radni dan pripremajući drvo za zimu! Njegovo plemenito, hrabro, strastveno srce tako puno života otkucalo je svoj posljednji udar.

Grgo Mejak rođen je u selu Podgače, župa Lanišće, 14. siječnja 1948. godine kao jedno od šesnaestero živorođene djece svojih roditelja Ivana i Ane MEJAK. Strahovito težak život ovog čišćkog stočara i poljodjelca učinio je od njega izuzetno snažnu osobnost, a ufanje u Boga dalo mu je snagu iznad svega ljubiti Boga, obitelj, Domovinu i svoj rad. Bog mu je darovao strastveno srce puno života i nesalomljivu volju kojom je od najranije mладости davao sve od sebe kako bi bio što bolji čovjek i kršćanin. Teške okolnosti života brzo su ga poučile razlici važnog i nevažnog. Završiti nekoliko razreda škole usprkos svim obvezama koje je svakodnevno morao obavljati, smatrao je blagoslovom i za sebe i za svoju braću i sestre. Trebalо se izboriti za to velikim žrtvama – ali oni su u tome uspjeli. Ostati zajedno kao obitelj nije bilo moguće. Vjera u Boga koja je u toj obitelji i u toj župi bila jednakova važna kao i disanje, u tom komunističkom vremenu učinila je da se rasele po cijelom svijetu. Nakraju, od velike obitelji u obiteljskoj kući u Podgaćama ostaje samo Grgo sa svojom obitelji. Grgo se oženio Smiljanom r. PUHALJ i s njom ima troje

djece: Mariju, Ivana i Davida. Oboje izuzetno marljivi, pošteni i puni ljubavi prema Bogu i Crkvi uspjeli su prenijeti svijet svojih vrijednosti na svoju djecu. Grgo je više puta pokazivao strogo lice prema svojoj obitelji tražeći od sebe i njih da Bogu i svijetu daju najbolje od sebe i postanu što bolji ljudi. Koliko je strog bio prema svojima i sebi, toliko je bio blag i suočajan prema svojim prijateljima, susjedima. Jedina grupa ljudi koje nikad nije mogao trpjeti bile su ljenčine jer je to njegovoj radničkoj čudi bilo nepojmljivo! Zadnjih godina života bolest je pokucala na vrata ovog hrabrog čovjeka, koji je uvek isticao svoju spremnost na susret s Ocem licem u lice. Nije se plasio smrti. Zato ga bolest i teške operacije koje je imao nisu zaustavile u življenju života „punim plućima“. Jedva da je ponešto smanjio svoj ritam i opseg rada. Upravo ga je to konačno i koštalo – pa nam je – prema našem mišljenju – prerano otisao među nebeske radnike.

Kao prijatelj obitelji i župnik mogu posvjedočiti o njegovoj osobitoj ljubavi prema Bogu i Crkvi. Ta se ljubav postojano gradila cijeli život, a vjera, kojoj sam kod njega svjedočio, ostaje vrijedna divljenja i stalne uspomene. Ljubav i briga za Crkvu, usprkos svim manjkavostima koje je jasno uviđao, više su me puta ostavljale bez riječi. U svojoj župi Lanišće on i njegova obitelj postali su dio svega pastoralnog života župe, svih župnih tijela i svega što se u župi organiziralo. Usprkos svojim brojnim obvezama Grgo je vrlo rijetko propustio

nedjeljnju misu, a svaku stvar koja se u župi organizirala potpomagale su i njegove ruke. Grgo je strastveno volio život: svog Boga, Crkvu, obitelj, Domovinu i rad! Sviće koje tako snažno gore sigurno kraće traju, ali svjetlost koja od njih dolazi svijetli jače i ostaje duže u uspomeni! Laka ti tvoja hrvatska čišća gruda kojoj si darovao toliko svoga znoja i krv! Nebo je dobilo svog novog bojovnika! Neka ti Gospodin bude milostiv i primi te među svoje Izabrane.

Kad na bojištu umre neki veliki junak, iščekuje se novi! Tako i mi na Ćićariji tražimo neku novu zvijezdu koja će sjati Grginim sjajem. Neka nam Bog bude milosrdan i daruje nam više takvih. (Dalibor Pilekić, župnik)

MIRKO IVETAC

Umiru s Bogom i ljudima, okrijepljen sv. sakramentima, 16. 9. 2015. blago u Gospodinu preminuo je naš voljeni Mirko Ivetač. Na sprovodu u Motovunskim Novakima 18.9.2015. ispraćen je na vječni počinak uz mnoštvo rodbine, prijatelja, znanaca, župljana te uz prisustvo dvojice svećenika. Rođen je u Škropetima 21. 5. 1953. kao drugo od šestero djece, braće Milivoja, Alojza te sestara Nadije, Marije, i pok. Tereze, od roditelja Franje i Mile Ivetač, rođ. Baf. Bio je marljiv i *pravi težak* u poduzeću Kamen Pazin. Kasnije je kao profesionalni vozač otvorio samostalni obrt. Dok je radio u Kamen Pazinu, zaljubio se u Neviju Blažević s kojom se vjenčao 19. 2. 1977. Imali su dvije kćeri, Georginu i Evu. Po blagoslovu braka Georgine i Nikice dobili su unuka Milu. U zanosu vjere, ufanja i ljubavi uz podizanje djece sagradili su obiteljsku kuću u Škropetima. Mirko je imao veliko srce za obitelj, za prijatelje, znance i neznance. Ako je i kako mogao, pomagao je svima. Uvijek bi znao reći: „Bog će nas pitati koliko smo pomagali siromašnima?“ Bio je zauzet član župnog pastoralnog vijeća. Otkako mu je preminula supruga Nevija, koju je beskrajno ljubio, iščitavali smo od našeg Mirka kao da želi poći svojoj Neviji u rajsко prostranstvo. U vjeri u uskrsnuće vjerujemo da su sada zajedno u savršenoj Božjoj ljubavi. Dragi brate Mirko, po svojoj dobroti bio si veći od Učke gore, u ljubavi prema svima nama bio si kao veliko more. U našim ćeš srcima ostati uvijek ljubljeni veliki brat, tata i nono. Veliko ti hvala za sve. Neka te uskrsl Krist u kojeg si vjerovao okruni krunom slave vječite. Tvoj brat Milivoj uime svih tvojih!

VLČ. MARCIN MADEJ

L: Od rodne Poljske do Hrvatske. Što je to diplomiranoga politologa „natjeralo“ da dođe u Hrvatsku, točnije u pulsko sjemenište?

U vremenu najvećih poteškoća u mom životu, gdje ništa više nije išlo, ni studij, ni osobni život, malo- pomalo izgubio sam i osnovnu vezu s Bogom. Naravno da sam išao u crkvu i sve to skupa, praveći se da je sve u redu, ali u dnu bio sam uništen od stalnog traženja sreće u grijesima, bez smisla za životom. U mojoj bijedi našao me Isus Krist! Bilo je to na proljeće 2004. godine. Tada sam u svojoj rodnoj župi u Poljskoj slušao kateheze neokatolickog puta, gdje na jedan konkretni način biva navještena ljubav Božja za čovjeka. Slušajući zatim Božju Riječ u jednoj zajednici, otkrivaо sam zapravo neprestano da me Bog ne sudi zbog prijašnjeg načina života, štoviše, želio je da budem uistinu sretan. Gospodin je ušao u moj život te sam se osjetio prihvaćenim takav kakav sam bio, ili možda bolje rečeno, s dubokim oproštenjem. Ovo oproštenje bilo je bezuvjetno, puno neizmjerne ljubavi. Krist me je strpljivo čekao sa svojim milosrđem, nije zahtijevao od mene da se promijenim ili da napravim nešto konkretno da bih napokon „zaslužio“ Njegovu ljubav.

Rekao bih da je ovo iskustvo bilo zapravo odlučujuće za moj život, bez kojega ne bih danas sigurno postao svećenik. Nadam se da neću sablazniti nikoga od čitatelja „Ladonje“ ako kažem da bih bio najvjerojatnije ostao i izvan Crkve, bez nade za bilo što... Bog je ipak milostivo pogledao na moj život i rasvijetlio tmine moga srca. Ja, međutim, nisam napravio ništa konkretno....Bog je sam odlučio da završim fakultet, dobijem posao prodajući djeće igračke, da se zaljubim toliko puta, bez da uđem dublje u grijeh. On sam htio je da činim neke stvari, čak i one koje su ljudski gledajući bile protivne mojoj naravi...

On koji me je stvorio s takvim povučenim karakterom, koji toliko puta nisam mogao razumjeti, iskorištavajući ga kao svoju ispriku za grijeh, zapravo me preko toga i spasio, sačuvao i od mnogih i puno težih grijeha. Bog me pustio slobodnim da mogu birati i svoju volju, a opet, s druge strane, nije me ni na trenutak ostavio da potonem dokraja, ni da se izgubim. Njegov je plan bio jednostavno spasiti „propalog politologa“.... (smijeh).

Upravo iskustvo Božje ljubavi „natjeralo“ me, kako ste sami rekli, da iz zahvalnosti prema Bogu mogu barem malo odgovoriti za neizmjerna Njegova dobročinstva u svom životu. Nakon, dakle, još jedne

Mlada misa u Kanfanaru

godine pripreme i razmatranja Božje volje pod vodstvom svećenika, odlučio sam, potaknut Božjom ljubavlju, stupiti u misijsko sjemenište. Na duhovnim vježbama na svjetskoj razini u Italiji 2007. godine bio sam izvučen ždrijebom za pulsko sjemenište.

L: U Biskupijskom misijskom sjemeništu „Redemptoris Mater“ u Puli primili ste teološku izobrazbu i formaciju. Kako je proteklo to pulsko studentsko razdoblje?

U Pulu sam prvi put došao prije 8 godina, iako s 27 godina života, osjećao sam se, iskreno, kao izgubljeno dijete. Posljedice svjetovnog života u meni bile su razarajuće. Ranije, kod kuće, mogao sam raditi što mi je god palo na pamet, ustajati iz kreveta kad sam htio, jesti u trenutku kad svi ostali to nisu više činili, živjeti u nekom virtualnom svijetu bez problema i poteškoća, itd. ... Sjećam se i prvih suza baš na dan mog dolaska u Pulu. Tada nisam uopće razumio što od mene nakraju Bog hoće. Čuo sam drugi jezik, upoznavao novu kulturu, sve se ipak činilo dosta čudnim. Činjenica jest da mi je osim „reda života“ koji je u sjemeništu, najteže bilo prihvatiti zajednički život s drugima – to zapravo učim još i danas. Bog je ipak bio vjeran prema meni i htio me oblikovati na svoj način. Veliku pomoć uvijek su mi pružili formatori, odgojitelji sjemeništa, koji su me stalno upućivali na odnos s Bogom, bili su poput pravog oca, koji je, iako ponekad u mojim očima strog, nakraju uvijek, ali baš uvijek bio milosrdan. Moja braća u sjemeništu govorila su mi istinu u lice... Za to sam i njima danas duboko zahvalan. Hvala Bogu da je osim

molitve i teološke izobrazbe bilo vremena i za nogomet, pjevanje, nezaboravne fešte... Bog mi uistinu nije ništa oduzeo, nego još i poklonio!

Moj osobni poziv do dana današnjeg prati moja neokatolicka zajednica iz Kanfanara, u kojoj sam mogao još više nego u sjemeništu zadobiti pomoć za svoju osobnu formaciju i rast u vjeri. Gledajući na bračne parove usred svagdašnjih problema, na mlade koji traže Božju volju za svoj život, na samotne osobe, koje se pouzdaju u Božju providnost, mogao sam zapravo otkriti kako je Bog genijalan. On spaja potpuno različite ljude i želi od njih stvoriti jedno tijelo preko svoje Riječi, koja se uistinu ostvaruje u životu konkretnih ljudi.

Neprocjenjivo je bilo zatim razdoblje dvogodišnje misijske prakse, koju sam provživio zajedno s obiteljima u Srbiji, zatim kratko u Kanfanaru i u Srednjoj Americi, u Kostariki. Iskustvo prebivanja, recimo, izravno „na terenu“ gdje se usred mnogih problema i poteškoća suočavaš s Božjom ljubavlju, pomoglo mi je ne samo da drugim očima gledam na stvarnost nego i za ono puno važnije: da uistinu otvorim svoje oči prema potrebama današnjega čovjeka i shvatim misijski karakter poslanja na koje me Bog pozvao.

L: U župnoj crkvi sv. Silvestra u Kanfanaru 21. lipnja 2015. proslavili ste svoju prvu misu, a za svećenika ste zaređeni dan ranije u Puli. Mladu misu proslavili ste 5. srpnja u svojoj rodnoj župi u gradu Czeladź u Poljskoj?

Tako je. Najvažniji događaj mog života pratili su svojom molitvom tolike časne sestre i prisutnost moje zajednice, iz Poljske

i Kanfanara, roditelji, rodbina, odgojitelji sjemeništa, moje kolege, ostali prijatelji i poznanici. Radost je bila uistinu vidljiva i opipljiva. Vjerujem da je to za sve njih bio znak Božje ljubavi i još jedan dokaz da Bog uistinu postoji....(smijeh). Htio sam to izraziti preko svoje spomen-sličice koju sam podijelio na dan ređenja citirajući riječi svetog Pavla iz poslanice Korinćanima: „Slabe svijeta izabra Bog da posrami jake“ (1 Kor 1,27b). Ja, koji nikad nisam htio ni pomisliti na svoje slabosti, a kamoli njih otkriti, iskusio sam da se baš preko njih Krist htio susresti sa mnom. Još me više dira i ova činjenica da je mene Bog, poznajući moje slabosti, izabrao za najveće poslanje na svijetu: biti svećenik, tj. činiti stvari uime Isusa Krista! Mislim kako je potrebno još puno vremena da uopće shvatim veličinu tog dara...

L: Rođeni ste u mjestu Sosnowiec, u Poljskoj, u brojnoj vjerničkoj obitelji?

Zovem se Marcin Madej, rođen sam u Sosnowiecu, koji pripada južnom dijelu Poljske i nalazi se na pola puta između Čenstohove i Krakova. Imam roditelje, Jana i Janinu, koji su sada u mirovini, dvije sestre: Beatu i Urszulu i brata Jozefa. Ja sam drugo rođeno i prvo muško dijete. Istina je, rođen sam u tradicionalnoj kršćanskoj obitelji, koja je bila zapravo prvi dar Božje ljubavi prema meni. Moja je obitelj bila za mene uvijek simbol zajedništva, ali prvenstveno i prva škola vjere, u kojoj su mi roditelji, koji su imali i svoje ljudske slabosti, prenijeli nešto najbolje u životu, za što sam im danas duboko zahvalan. Sjećam se, dakle, da sam odmalena, još prije prve pričesti, sudjelovao kao ministrant na svetoj misi, poslije zajedno sa svojim sestrama i bratom kao pjevač u župnoj zajednici, zajedno s njima hodočastio sam svake godine u poljsko nacionalno svetište Majke Božje u Čestohowu. Bilo je to sasvim normalno. Ipak, nisu to bile moje zasluge. Primio sam zapravo besplatnu milost od Boga, koju možda nisu imali neki od mojih prijatelja, vršnjaka u školi. Istina je da se moj život nije sastojao jedino od odlazaka u Crkvu (smijeh), ali činjenica jest da je dobar dio mog ranog djetinjstva bio s njom povezan. U obitelji sam mogao iskusiti bogatstvo svakidašnjeg, zajedničkog života, unatoč siromaštvu, sve smo dijelili i nikada mi nije ništa nedostajalo, bio sam zadovoljan i sretan. Svjestan sam da sada kušam plove vjere svojih roditelja i obitelji. Iskustvo Boga u obitelji predragocjeno je za moj život i cijelo vrijeme odrastanja, pomoglo mi je i kasnije, u teškim trenutcima, a pogotovo kod iskustva grijeha.

L: Osnovnu školu završili ste u gradu Czeladź, a srednju u Sosnowiecu. Slijedio je studij politologije na sveučilištu

Uniwersytet Śląski u gradu Katowice, gdje ste 2007. diplomirali. Zašto studij politologije i koja je bila tema Vašega diplomskog rada?

Vrijeme odrastanja i puberteta uvijek je vrijeme bitnih odluka u životu svakoga mladoga čovjeka, prvih zaljubljenosti, razočaranja, neuspjeha u školi, traženja sreće, i tako dalje. Tako je bilo i u mom slučaju. U školi nisam imao većih problema, Bog mi je dao da mogu lakše pamtit i na taj način učinkovitije studirati. Roditelji su brzo shvatili da sam bio nadaren od Boga, pogotovo što se tiče sluha, pa su me jedno vrijeme poslali i u glazbenu školu. Ipak, sve zasluge i sposobnosti u svezi s učenjem uvijek sam pripisivao sebi. Toliko sam se puta hvalio da sam nekako bolji, sposobniji od drugih. Tako je bilo sve do prvog, recimo „ozbiljnijeg“ trenutka u mom životu, gdje sam se nakon završene osnovne škole s najboljim ocjenama, „opekao“, da tako kažem, kod prijamnih ispita u srednju školu. Tada zapravo još nisam mogao shvatiti kako je došlo do toga da se kao jedan od najboljih učenika u razredu nisam uspio „probiti dalje“ kako sam htio. Dapače, u tom trenutku još nisam ni shvaćao da mi je zapravo Bog, iako prisutan, uvijek bio nekako sa strane. Želim reći da sam ga trebao jedino kad sam ja htio, kod ispita, bolesti, na kratko vrijeme, a da je nakon toga život išao svojim kolosijekom. Unatoč neuspjesima u školi, na kraju krajeva, mislio sam da sam ja gospodar i voditelj svoga života. Pred kraj srednje škole nisam imao nekih konkretnih planova za budućnost. Iako sam, iskreno govoreći, poziv za svećenika osjećao već od malih nogu, ipak tada u tom trenutku nisam imao hrabrosti odgovoriti na Božji poziv. Bilo me, iskreno govoreći, sram priznati ispred 30 ljudi u razredu da u srcu osjećam nešto drugačije. U pubertetu su me više zanimali košarka, glazba, prijatelji, a za konkretne odluke u životu uvijek sam bio duboko uvjeren da ima još vremena.

Proživio sam sretno djetinjstvo i vrijeme puberteta, no zbog svoje introvertiranosti, uvijek sam nekako bio u potrazi za srećom, smisлом života, misleći da uvijek moram napraviti nešto posebno kako bih se svudio drugima, bio prihvaćen od drugih, zapamćen po nečemu. Unatoč povučenu karakteru upisao sam, dakle, studij politologije, slijedeći tada svog najboljeg prijatelja u razredu. Iako sam uvidio da trpm zlog podijeljena životu, između onoga što sam bio i onoga što sam želio biti pred drugima, jednostavno nisam imao snage živjeti drugačije. Uz podvojen život, pun grijeha u bludnosti, egoizmu i lijenosći, nakon dugih osam godina „studiranja“ Bog je htio da diplomiram 2007. godine obranivši rad pod naslovom „Uvjetovanja i određenosti Poljskog članstva u Europskoj uniji“.

L: Rođeni ste u vremenu kada je Vaša domovina proživljavala velika iskušenja. Na političkoj i društvenoj sceni Poljske pojavljuje se legendarni Lech Walesa i

Misijska praksa u Srbiji

sindikalni pokret *Solidarnost*. Možete li nam kao politolog i teolog usporediti Poljsku onda i danas?

Istina je da je tijekom zadnjih godina, da ne govorimo o zadnjim desetljećima, Poljska kao nacija i država prošla uistinu dug put: od vremena duboka komunizma i strašnih progonstava ljudi, povezanih s ovim sustavom, preko spomenutog pokreta *Solidarnost*, prvih demokratskih izbora u lipnju 1989. godine, sve do današnjih posljedica tih promjena. Ne može se ne spomenuti najprije i neprocjenjivu ulogu svetog Ivana Pavla II., koji je na početku svoga pontifikata pohodio moju domovinu i usred komunističkog ambijenta vikao na Trgu slobode u Varsavi: „Neka side Duh Sveti i obnovi lice zemlje – ove zemlje!“ Bez njegova duhovnog i osobnog angažiranja u poljsku demokraciju, sumnjam da bismo kao narod bili danas tu gdje jesmo. Bog se sigurno poslužio Ivanom Pavlom II. da bi oslobodio jednu naciju od totalitarnog sustava na Istoku, da ne kažem i druge susjedne zemlje koje su se nalazile pod komunističkom vlasti.

U usporedbi s ondašnjim vremenima, u Poljskoj se danas živi bolje, sigurnije i na većoj ekonomskoj razini. Ima nas više, živimo duže, svugdje se osjeti posljedica gospodarskog rasta. Otkad smo ušli prije 11 godina u Europsku uniju, dobro se iskoristilo priliku za „izvlačenje“ dovoljne svote novca iz europskih fondova, zahvaljujući čemu je došlo do očitog razvoja infrastrukture, industrije, školstva i dr. Prije 3 godine organizirali smo zajedno s Ukrajinom europsko prvenstvo u nogometu, i ostale brojne događaje. Sljedeće, 2016., godine s velikom radošću iščekujemo pohod pape Franje povodom Svjetskog dana mlađih u Krakovu, na koji već danas od srca sve vas pozivam.

L: Kad smo već na usporedbama koliko su, po Vama, Hrvatska i Poljska bliske?

Zanimljivo je da Hrvatska i Poljska imaju dosta međusobnih sličnosti. Prva od njih jest sigurno povijest. Velike seobe naroda

Iako danas živimo u materijalnom, konzumerističkom društvu, koje jedino promiče što veći mogući užitak i što veće mogućnosti manipuliranja drugima, prvotne vrijednosti nikad neće izgubiti na snazi upravo zbog jamstva Božje ljubavi, koja se najviše očituje baš u svakoj obitelji. Osobno preporučujem audijencije pape Franje u svezi s obitelji i kršćanskim brakom, koje na prekrasan način govore o ljepoti ovog sakramenta.

u prvim stoljećima Crkve učinile su danas obje nacije jako povezane istim, slavenskim korijenima. Hrvatsku, kao i poljsku, kulturu karakterizirale su zatim dvije značajke: predzide Zapada i most prema Istoku. Jako bitan element narodnog identiteta Hrvatske i Poljske sastoji se od kršćanstva i vjernosti papi, iako je Hrvatska, gledajući vremenski, prije primila kršćanstvo nego Poljska. Bliska su nam iskustva rata, komunizma, sličnih borbi protiv ideologija zla. Poljaci, kao i Hrvati, uvijek su bili spremni za velike žrtve kako bi sačuvali dobro svojih nacija i sretnu budućnost ljudi na svojim prostorima. Osim spomenutih karakteristika uzajamnu bliskost uvidio bih malo u jeziku, ipak malo manju u hrani, ponašanju, a pogotovo u temperamentu... Sve u svemu, imamo više zajedničkih nego suprotnih točaka.

L: Dvije države, većinski katoličke i tradicionalnih vrijednosti, sve su više izložene napadima na te vrijednosti. Obitelj, vjera i nacionalni identitet postaju, kako kažu, „prepreka“ liberalnom „prosvjećivanju“ društva?

Gledajući čisto ljudski, izgleda da je tako, a pogotovo u očima liberalnih političkih krugova, koji praktički slijede komunističku crtu razmišljanja. Dovoljno je sjetiti se koliko je bilo problema u Hrvatskoj u svezi s takozvanim „zdravstvenim odgojem“. Iskreno govoreći, ni Poljska „ne odustaje“ od zakonskih poteza razarajućih

u svojim posljedicama. Prijašnja, liberalna, vlast na čelu s nedavnim predsjednikom države „progurala je“, da tako kažem, niz vrlo štetnih zakona ne samo za konstituciju nego i za svaku ljudsku osobu. Povećanje razine radnog vijeka do 67. godine života za muškarce i žene, regulacija *in vitro* za bračne parove, koja otvara vrata pobačaju, zatim potpisivanje europske konvencije o nasilju prema ženama, koja praktički javno štiti feministice, ili prijedlog zakona o takozvanom „dogovoru spola“, povezanog s gender ideologijom, neke su od činjenica više ili manje usmjerena protiv današnje obitelji.

Paradoksalno: obitelj koja je sa svih strana napadnuta, u medijima, politici i u društvu, ipak postaje sve jača i jača. To je posljedica Božje prisutnosti u svakoj obitelji. Bog ne može dopustiti da nestane „kućna Crkva“, kako je to izrazio sveti Ivan Pavao II.

Iako danas živimo u materijalnom, konzumerističkom društvu, koje jedino promiče što veći mogući užitak i što veće mogućnosti manipuliranja drugima, prvotne vrijednosti nikad neće izgubiti na snazi upravo zbog jamstva Božje ljubavi, koja se najviše očituje baš u svakoj obitelji. Osobno preporučujem audijencije pape Franje u svezi s obitelji i kršćanskim brakom, koje na prekrasan način govore o ljepoti ovog sakramenata.

L: Rekli ste da je Vaše svećeničko poslanje „služenje drugima i najpotrebnijima Božje ljubavi“.

Ova rečenica, koju sam spontano izjavio tijekom mlade mise, vjerujem da će se jednog dana ostvariti u mom životu.

L: Kako postati iskren prijatelj potrebitih i biti Crkva za siromašne i odbačene?

Dobro pitanje, i sam bih htio znati odgovor(smijeh). Mislim da je to jedno od umijeća koje ima svoj izvor u svagdašnjem, intimnom odnosu s Bogom. Svetci su znali satima tražiti pomoć od Boga u molitvi, iako se ponekad činilo da je Bog šutio, zaboravio....To je bilo iskustvo i svete Faustine Kowalske. U najvećim trenutcima krize i očaja ugledala je Isusa u svojoj duši kako joj govorи: „Ne boj se, kćeri moja, Ja sam s tobom“. Zapravo iz iskustva Božje utjehe kreće utjeha prema drugima. Ako sam nisam bio utješen, ako mi nije oprošteno, ne mogu to ni drugima dati.

L: Hvala Vam što ste ova iskustva podijelili s čitateljima Ladonje.

Hvala i Vama na strpljenju, preporučam se u molitvi svih čitatelja Ladonje, pogotovo sada kad ćemo uskoro u Katoličkoj Crkvi slaviti početak Godine Milosrđa.

Vlč. Martin Madej s obitelji

Remek djelo vlč. Josipa Zovića

Dvorana i kapela u Kašćergi

Sadašnji župnik u Kašćergi vlč. Ante Žufić zamolio me da opisem kako sam sagradio vlastitim rukama dvoranu i kapelu za pokojne u Kašćergi.

Ja sam došao za župnika u Kašćergu 1980. godine i bio sam njezin župnik do 1986. Zatекао сам župnu zajednicu koja se nedjeljom rado okupljala na nedjeljna slavlja, sakramente, kao i djeca na vjeronauk. Župljanji su se rado okupljali o bilo kojoj prigodi i sve je ovo pogodovalo da sam mogao lijepo raditi na uzdizanju duhovnosti u župi, s nadom da će to dobro i dalje rasti. Dolaskom u župu čuo sam da je već za župnikovanja vlč. Ivana Kramara stvorena zamisao da bi se na depozitu nadogradila prostorija koja bi služila kao župna dvorana, pa sam želio da se ta zamisao pretvori u stvarnost. Gradnju dvorane i kapele nisam se ustručavao prihvatići jer sam već imao iskustva u toj struci. Želja

mi je bila da to zdanje bude sigurno, funkcionalno i estetsko i zato sam ga odlučio zidati kamenom, dobrom vapnenom žbukom s dodatkom cementa. Iako zidanje kamenom izgleda zahtjevno i skupo, ono može biti lako rješivo i jeftino ako se znade kamenom zidati. Ideja se počela ostvarivati. Dobio sam dozvolu za gradnju, kamen sam prikupljao i počeo s gradnjom. Za gradnju sam koristio vrijeme odmora, odnosno da mi to služi kao odmor nakon rada s djecom. Župljanji su mi priskakali u pomoć, novčano ili radom, prema svojim mogućnostima, tako da sam gradnju doveo do kraja. Gradnje nam pomažu da se po njima stvara međusobna veza tijekom gradnje i uporabom tih objekata, a možemo reći i veze među generacijama ako u tom zdanju bude ugrađeno koje građevinsko rješenje, kao što su volte koje sam osobno napravio, što se vidi i na slici. (Josip Zović, svećenik)

Osvrt na susret župnih zborova

(iz perspektive Labinskog i Vodnjanskog dekanata)

Ove se godine susret prvi put održao u crkvi u Čepiću, i to vrlo uspješno. Pohvalno je što se pojавilo više zborova koji su se po prvi put uključili u susrete dolaskom na te župe novih župnika ili su tek sada njihovim zalaganjem oformljeni. Sve je prisutne, kao i samog voditelja, vlč. Koracu, ugodno je iznenadila ta novost. Druga je pozitivna stvar da se kod svih "starih" zborova primjećuje napredak što se tiče sigurnosti nastupa, napredak u izvođenju... Vidjelo se da se svaki zbor, prema svojim mogućnostima, potudio poći barem korak naprijed od onog što su pružili prijašnjih godina. Neki su vrlo mnogo napređovali... Raduje velika šarolikost i bogatstvo u programu i nastupima. Raduje ozbiljinost kojom se ljudi trude postati "notno" pismeni ili da barem svatko drži pristojan tekst u ruci

prilikom nastupa. Sve ove činjenice puno govore o dostojarstvu ove "smotre". Ipak, želim ukazati, ne u smislu kritizerstva niti da, nakraju, "zagorčim", nego da bi susret bio još bolji, puniji i radosniji, da bi barem "stariji" (po broju nastupa) zborovi trebali bolje odraditi zajedničke točke, a to su:

– himna svete Cecilije

– psalmi Večernje (svaki bi župnik trebao, i ja koji ovo pišem, svojim pjevačima osigurati tekstove i note psalama: svakom pjevaču posebno u ruke. Kako je to trajna vrijednost koja će se ponavljati svake godine, treba ju dati u dostoju obliku. Vjerujem da bi se u mnogim drugim trenutcima, prilikom popodnevnih i večernjih susreta, bilo na razini župe, bilo dekanata, bilo biskupije, moglo jako dobro iskoristiti tu liturgijsku mogućnost koja je plod i novije "iznašašće" upravo ovih susreta)

– pjesma Gospa Trsatskoj.

Trebalo bi ne samo što bolje uvježbati svoje posebnosti, nego i što bolje uvježbati zajedničke točke kako bismo jače doživjeli snagu zajedništva i općeg dobra (jer spomenuti zadaci opće su dobro Crkve u Istri). Ne smije se zaboravljati one župne zajednice koje nemaju oformljen zbor, ali imaju pjevače "začinjavce", bilo muške, bilo ženske, bilo stare, bilo mlade koji započinju solo ili u dvoje-troje liturgijske pjesme u župi. Oni ne moraju nastupati, ali bi trebali biti sudionici i suzajedničari susreta jer bi ih to ohrabrilno, mogli bi dosta korisnog naučiti i primijeniti u svojoj aktivnosti. Trebao bi ih voditelj imati u svom rokovniku i pozvati jer izgleda da takvi nisu zasad prepoznati, a onda ni pozvani. (BiB)

Proslavljenja svetkovina sv. Maura

**Grad Poreč i Porečka biskupija
svetkovinu svog nebeskog
zaštitnika sv. Maura proslavili
su u subotu 21. studenog
s više misnih slavlja**

POREČ Jutarnje misno slavlje u Bazilici predvodio je domaći župnik preč. Milan Zgrablić. Središnje svečano euharistijsko slavlje predvodio je dubrovački biskup mons. Mate Uzinić, a koncelebrirali su riječki metropolita mons. Ivan Devčić, biskup u miru mons. Ivan Milovan, porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša i tridesetak svećenika. Misi su, uz mnogobrojne vjernike Poreča i okolice, nazočili i istarski župan Valter Flego, porečki gradonačelnik Edi Štifanić te predstavnici policije i raznih institucija. Domačin, ordinarij Kutleša, poželjio je doborodošlicu svim uvaženim gostima, na hrvatskom i talijanskom jeziku, te posebno na njemačkom jeziku predstavnicima Münchenske biskupije, iz grada Poinga, s kojim je grad Poreč pobratimljen. Slaveći blagdan sv. Mavra, s pravom se pitamo koja je njegova poruka danas, 17 stoljeća nakon njegove mučeničke smrti. Možda nam u traženju odgovora može pomoći navješteno Evandelje, koje nam u pšeničnom zrnu koje je umrlo i donijelo obilat rod predstavlja i sv. Mavra. Takvo je zrno bio i bl. Miroslav Bulešić, mučenik ove biskupije iz prošlog stoljeća, ali to je zrno bio i bl. Alojzije Stepinac, simbol stradanja naše Crkve i naroda u prošlom stoljeću, i mnogi drugi. I mi trebamo biti takvo zrno!

Značenje ovog našeg 'biti pšenično zrno koje umire da bi donijelo obilat rod,'

u jednom se svom značenju nije uopće promjenilo u posljednjih 17 stoljeća. To pokazuju relativno svježi primjeri mučeništva na ovom našem području koje smo već spomenuli, ali i mnogi drugi diljem svijeta, rekao je Propovjednik citirajući podatak da je u 2000 godina ubijeno 70 milijuna kršćana, a od toga čak 45 milijuna u 20. stoljeću. Osvrnuo se i na aktualna stradanja kršćana u raznim dijelovima svijeta, ali i naglasio činjenicu da upravo u onim zemljama gdje se događaju najtragičniji progoni kršćana, kršćanstvo najprogresivnije raste. Ti nam primjeri, kao i primjer sv. Maura, govore da se bez obzira na sve, ne smijemo bojati biti pšenično zrno i umrijeti jer to umiranje nije cilj nego sredstvo do onog dati „obilat rod“, naglasio je mons. Uzinić. A za nas, koji nismo izloženi progonima, to je poticaj na promjenu mentaliteta, poticaj na „umiranje“ onom mentalitetu koji sebe i svijet oko sebe gleda iz perspektive moći i utjecaja i „rodit se“ mentalitetu koji sebe i svijet oko sebe gleda iz perspektive nemoćnih i bezutjecajnih, onih na rubu, siromašnih, rekao je mons. Uzinić. Naglasio je da je to umiranje zatvorenoj, samodostatnoj Crkvi, Crkvi okrenutoj sebi, Crkvi zatvorenoj u žudnju za vlašću, moći i utjecajem, za svjetovnom slavom i novcem, kako bi se, prepuštena vodstvu Duha Svetoga, rodila Crkva koju, kako je papa Franjo nedavno poručio talijanskoj Crkvi, rese tri dimenzije istinskog humanizma: poniznost, nesebičnost i blaženstvo. To je Crkva koja živi sa svojim narodom i za svoj narod i među ljudima i za ljude, te tako postaje Crkva koja ne živi u oblacima, u nekom nestvarnom

i paralelnom svijetu, nego Crkva koja ima dodir sa stvarnim životom ljudi, njihovim radostima i tugama. Samo takva Crkva, Crkva koja je umrla poput pšeničnog zrna, bit će Crkva koja ne „diže zidove i granice, već gradi trgove i poljske bolnice“, Crkva koja je „milosrdna poput Oca“, na što je poziva zajedno sa svima nama, članovima Crkve, bula *Misericordiae vultus* kojom je proglašen Izvanredni jubilej Milosrđa, odnosno Crkva koja nije, navodim programsku apostolsku pobudnicu pape Franje Evangelii gaudium, „bolesna zbog zatvorenosti i komocije hvatanja za vlastite sigurnosti ... zabrinuta za to da bude središte“, nego radije Crkva „koja je doživjela nezgodu, koja je ranjena i prljava zato što je izišla na ulice.“ Nadalje je naglasio da je to umiranje poput pšeničnog zrna nužan uvjet za promjenu ovog sekulariziranog svijeta, a upravo je to izazov i poslanje Crkava danas, svima, kako klericima, tako i laicima. To umiranje podrazumijeva da treba nadići nezainteresiranost i strah od angažmana kod laika te klerikalizam i porast konzervativizma i fundamentalizma, a nadasve slabu uljkućenost kršćana u život društva te neminovnu „diktaturu ravnodušnosti“ koja slijedi, istaknuo je Biskup.

„Neka nas u tom nastojanju promjene mentaliteta, koja nam je svima neophodna i bez koje nećemo donijeti potrebit rod, prati nebeski zagovor sv. Mavra, vašeg nebeskog zaštitnika“, zaključio je Biskup. Nakon euharistijskog slavlja održana je svečana procesija s relikvijama sv. Maura po gradskim ulicama.

Dodjela biskupijskih priznanja

Na blagdan svetog Maura, zaštitnika grada Poreča i Porečke biskupije, 21. studenoga, na Večernjoj misi u porečkoj katedrali, porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša i ove je godine podijelio priznanja zaslужnim laicima. Tom je prigodom potpisana i povelja suradnje grada Poreča i grada Poinga u Njemačkoj.

Na misi su, prema tradiciji, osim petnaestak svećenika, koncelebrirali i kanonici Porečkog stolnog kaptola sv. Maura s kanoničkim insignama. Danas smo se, kao i svake godine, okupili proslaviti svetkovinu zaštitnika Porečke biskupije, kojemu se molimo za zagovor, ali danas je prigoda i da si posvijestimo tko je on doista bio i što od njegova izuzetna lika i djela možemo naučiti za svoj duhovni život, rekao je Biskup u uvodnom obraćanju okupljenim vjernicima. Za bolje razumijevanje lika sv. Maura potrebno je sagledati tri paradoksa naše vjere. Prvi je 'samo tko izgubi život, zadobit će život'. Poput pšeničnog zrna koje mora umrijeti da bi dalo obilat rod i čovjek treba umirati sebi, a živjeti drugima, rekao je Biskup. I Tertulijanova tvrdnja da je 'krv mučenika sjeme novih kršćana' govori nam da je prva Crkva bila spremna dati život za svoje ideale; od nas se ne traži život,

no jesmo li se spremni žrtvovati za svoje ideale, potaknuo je Biskup na razmišljanje. Drugi je paradoks što više gubimo život, to ga više imamo. Zatvaranje u svoje malenoja i svoj mali svijet, u svoj atom u kojem se brinemo samo za svoje dobro, velika je boljka današnjeg čovjeka. Nasuprot tome veličina je čovjeka upravo u tome koliko je spreman učiniti nešto za drugoga, rekao je Biskup te zaključio: 'bolje je izgorjeti nego zahrdati'. Treći je paradoks što više služiš to postaješ veći. Upravo je u služenju veličina čovjeka, u spremnosti učiniti nešto za druge, za opće dobro, to bi trebala biti i nit vodilja vlasti, koja bi trebala raditi na dobrobit naroda. Upravo spremnost na služenje za opće dobro povod je da se svake godine ljudima koje svećenici predlože dodijeli jedno priznanje, kao simboličan znak zahvale za njihovu raspoloživost i rad, rekao je Biskup. Biskupijsko priznanje dodjeljuje se za sverdnu zauzetost u Crkvi laicima koje su predložili svećenici zajedno s dekanima. Svake godine mogu svećenici na dekanatskom sastanku predložiti jednog laika iz svoga dekanata za takvo priznanje. Te prijedloge dekanii šalju u Biskupski ordinarijat zajedno s obrazloženjem zašto ih se predlaže, a biskup ih nakon razmatranja potvrđuje. Ove su godine Biskupijsko priznanje dobili: Ivan Karlović iz Žminja, Nerina Blagonić iz Huma, Simeone Ukotić iz Medulina, Ivica Kralj iz Rapca, Branko

Okmaca iz župe Sv. Pavla u Puli i David Ivić iz Gologorice.

Povelju o kumstvu između gradova Poinga i Poreča

Misi je, uz druge predstavnike gradske vlasti, nazočio i porečki gradonačelnik Edi Štifanić, a slavlje je animirao zbor porečke katedralne župe pod ravnateljem Marka Ritoše. Misnom su slavlju nazočili i predstavnici grada Poinga u Njemačkoj. Nakon mise biskup Kutleša svećano je potpisao povelju o kumstvu, o suradnji i uspostavi prijateljskih odnosa između gradova Poinga i Poreča. Naime, s ciljem trajnog prijateljstva dvaju gradova, u utorak 3. studenog 2015. godine u Poingu je potpisana Povelja o kumstvu između Župe sv. Michaela u Poingu kraj München-a i župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Poreču. Nakon što su povelju potpisali župnik Župe sv. Michaela u Poingu Michael Holzner, porečki župnik preč. Milan Zgrablić i pomoćni biskup nadbiskupije München i Freising Bernhard Hasslberger, posljednjim, četvrtim potpisom mons. Kutleša povelja je potvrđena. Okupljenima se prigodno obratio i Ivo Sadrić, inicijator i osoba koja je kumstvo dvaju gradova dovela do realizacije. Nakon svečanog čitanja povelje na hrvatskom i njemačkom jeziku biskupu Kutleši i župniku Holzneru uručeni su prigodni darovi. (www.biskupija-porecko-pulska.hr)

ŽIVOT I DJELO P. BONAVENTURE SOLDATIĆA (I. dio)

(Cres, 1827. – Rim, 1895.)

**Revolucija, ubijanje, razaranje,
smrt, riječi su koje snažno
obilježavaju 19. st., ali to je
stoljeće i stoljeće Presvetog
Srca Isusova i stoljeće
Bezgrešnog začeća.**

U kršćanskom su svijetu, *iluminizam*, *prosvjetiteljstvo*, kao kulturno-filozofski pokret i *jurisdikcionalizam* izazvali velike promjene u društvu u 18. i 19. st., koje su dovele do tzv. *podjele* ili *separatizma*, na takozvani laički i crkveni život, tj. u svim tim gibanjima i previranjima u 18. i 19 st. u kršćanskoj Europi umire tzv. stari poredak – *ancien régime*, i nastaje nov društveni poredak, koji snažno obilježava podjela, *separatizam*, na civilno i vremenito. Naravno, to je različito od duhovnog, vjerskog i nadnaravnog. Započinje taj široki proces revizije svih vrednota na znanstvenom, tehnološkom, gospodarskom, političkom i, naravno, kulturnom i vjerskom području, a to razdoblje u njemačkom govornom području zovu *sekularizam*. Obično kada se govori o redovničkom životu u 19. st., govori se o ukidanju – zatvaranju (*soppressioni*) redovničkih zajednica i oduzimanju crkvene imovine što je prouzročilo velike

promjene u redovničkom, ali i, općenito, u vjerskom životu. Nedavno preminuli dugo-godišnji profesor povijesti na Gregorijani p. Giacoma Martine ovako opisuje stanje redovničkih zajednica i drugih instituta posvećena života sredinom devetnaestog stoljeća: uglavnom zbog "nedosljednog izbora kandidata, neadekvatnog teološkom pripremanja, nepoštivanja pravila zajedničkog života, zbog unutarnjih razdora na-stalih zbog političkih razloga, regionalnih, obiteljskih i kraljevskih koji su sprečavali poglavare, a štitili su podložnike koji su nestraljivi i buntovni" (Martina).

Rađanje, rast, kriza, starost i smrt

Sve što pripada ovom svijetu, čak i redovnički instituti i redovničke zajednice, družbe i redovi, ima svoje rađanje, rast, krizu, starost i smrt. Prije same prirodne smrti, nestankom svih članova, oni prolaze razdoblja slabljenja, više ne privlače, nikoga ne oduševljavaju, nisu izazovni, ne privlače nove kandidate jer su oslabjeli i nedostaje im vitalnosti i snage uvjerljivosti i kreativna entuzijazma, duhovni je život oslabio ili u potpunosti nestao. Ekonomска strana nije tako važna, ona može postojati i preživljava-

vati, posebno ako se radi o dobrotvornim karitativnim, humanitarnim djelatnostima; ali ako u zajednicama nema duha, možda zbog toga jer su se okolnosti koje su na početku pomogle definirati neke institucije ili određene vrste redovničkog života, sada promijenile, stoga su instituti, zajednice pozvani na radikalne transformacije, a ponekad je bolje da se kandidate prepusti u druge zajednice, institute i druga zvanja i za druge institucije ili drugim oblicima redovničkog života. Protivnici i neprijatelji, koji pomažu da se što prije ostvari eutanazija ili nestanak instituta, možda su često inspirirani sebičnim i zlim nakanama i namjerama da naštete Crkvi i Evandelju. Ipak, oni samo pomažu da se dogodi ono što je potrebno za poboljšanje ljudskog društva, premda nije lako opravdati sve nevine žrtve. Iako je u crkvenoj historiografiji, a posebno u povijesti redovništva, ukidanje, zatvaranje (*soppressioni*) u 18. i 19. st. redovito prikazivano kao čin neprijateljstva, nepravde, bezbožnosti, ipak, ako želimo biti objektivni, moramo priznati i drugu stvarnost: da se redovnički život u to vrijeme nalazio na vrlo niskom stupnju duhovnosti i bilo je veoma velikih ned-

stataku u redovništvu, tj. jednom riječju, redovnički, ali i vjerski život općenito u 18. i 19. st. bio je u velikoj krizi. Tako, u stvari, možemo reći da su se redovnici sami uklidali jer su bili bolesni iznutra i nisu imali duhovnu snagu da prežive i budu nositelji duhovne misli, i svjetlo i kvasac društva. Upravo u taj povijesni kontekst ulazi život i djelo našega p. Bonaventure Soldatića tako što će on upravo u tom vremenu, neprijateljskom prema duhovnom i vjerskom životu, tražiti nove kandidate i nastojati ih odgajati u pravom kršćanskem i franjevačkom duhu, a one raspršene povezivati s centrom. Tako će stoljeće obilježeno riječima razaranje, smrt, antiklerizam, revolucija, biti obilježeno i radom i trudom oko duhovne obnove i unošenjem kršćanskih vrednota: pobožnosti prema Srcu Isusovu, Bezgrešnom začeću Bl. Dj. Marije, čemu su u prošlosti, ali i u to vrijeme, mnogo do-prinijeli franjevci, svjetovnjaci, a posebno redovnici. Među njima, svakako, važno je mjesto imao i p. Soldatić.

Djetinjstvo i školovanje

U matici krštenih u župi u Cresu na dan 9. prosinca 1827. upisano je krštenje Bartholomeus Nicolausa, rođenog 7. prosinca 1827. u Cresu, zakonita sina Barthola Soldatića i Marije r. Bolmarčić. Roditelji p. Soldatića vjenčali su se u Cresu 24. veljače 1827. Otac Bartolomeo imao je 27 godina, a majka Marija r. Bolmarčić 28 godina. U braku su osim p. Soldatića, rođene tri kćeri: Francesca Lucia, rođena 16. listopada 1830., Maria Lucia, rođena 19. listopada 1833., i Giovanna rođena 14. listopada 1838., koja se nije udavala i umrla je 14. lipnja 1914. Na temelju naših istraživanja ne možemo sa sigurnošću reći koji su bili osjećaji i koju je svijest o nacionalnoj pripadnosti p. Soldatić imao. Iako nismo pronašli nijedan dokument ni pismo na hrvatskom odnosno ilirskom jeziku, njegova služba ilirskog ispovjednika u bazilici sv. Antuna u Padovi daje nam vjerovati da je poznavao hrvatski jezik, koji se govorio u njegovoj obitelji. A to što su sve njegove propovijedi i sva pisma pisani ili na latinskom ili na talijanskom jeziku, razumljivo je stoga jer su ta dva jezika bila službena u školama i uredima tog vremena, a također i u crkvenom životu. Mlađi Soldatić započeo je svoje školovanje na Cresu 1841. Dana 19. listopada 1842. Bartolo Soldatić obukao je franjevački habit dobivši ime Bonaventura. Kao kandidat za redovnika svećenika bio je poslan iz samostana u Cresu u Split u samostan sv. Frane franjevaca konventualaca, gdje je pohađao *realnu gimnaziju* od 1844. do 1846. godine. U imeniku gimnazije u Splitu nalazi se pod rednim brojem 33, upisan u I. razred (I classe di Umanità) 1844./45. Soldatić Bonaventura redovnički klerik, ime oca

Bortolo, *trgovac (negoziante)*, a nacionalna pripadnost *ilirska – Cres*. Sljedeće godine, 1845./46., kad polazi drugi razred, nalazi se to isto pod brojem 28 (II classe di Umanità). Iz završnih se svjedodžbi vidi da je bio izvrstan dak je bio i pohvaljen, a sve su ocjene izvrsne. Klerik Bonaventura Soldatić 4. studenoga 1846. stiže u Padovu, gdje nastavlja studij filozofije. Na kraju prve godine studija filozofije, Provincijal iz Padove šalje svjedodžbu (*Assolutorio*) za Soldatića cresačkom gvardijanu, precizirajući da je on dobro i da se primirio nakon vijesti o očevoj smrti. Ocjene, kako prve, tako i druge godine, sve su bile izvrsne. Isto tako svjedoči provincijal p. Luigi Minciotti, ravnatelj Privatnog filozofskog studija franjevaca konventualaca sv. Antuna u Padovi, da je Soldatić u svim predmetima postigao izvrsne ocjene. Godinu kušnje Soldatić je započeo u samostanu sv. Antuna 6. rujna 1848. godine novicijata provedene u Padovi, pod vodstvom p. Mansueta Lukotya od Vradista, uz baziliku sv. Antuna. imale su veliku važnost za budućnost Soldatića. Na poseban način tu se on upoznao i povezao s onima koji će kasnije nositi odgovorne i važne službe za život cijelog Reda. Mlad redovnik Soldatić za svećenika je zaređen 1850. i nastavio teološki studij u Padovi, gdje je 1852. završio svoj redovit četverogodišnji studij, postižući na ispitima uvijek izvrsne ocjene i rezultate. Svoja je prva svećenička iskustva stjecao u svom rodnom gradu Cresu. Iz izješća o posjetu istarskim samostanima provincijalnog ministra p. Antonija Stanghela, od 23. lipnja 1852., vidimo da je na popisu samostanske braće u Cresu i p. Bonaventura Soldatić, svećenik u dobi od 25 godina.

Zaređen za svećenika

Tri godine nakon ređenja, provincijal p. Ljudevit Marangoni poslao je mlađog p. Soldatića u bečki *Augustineum* na dovršetak teološkog studija i postizanje doktorata iz teologije. Institut *Augustineum* bio je i zamišljen od državnih vlasti Habsburške Monarhije, kao središte teološkog obrazovanja i formiranje pastoralnih djelatnika u središtu države etnički i kulturno složene od raznih naroda, i samo su se privilegirani mogli tu obrazovati, koji su bili predviđeni kao elitni članovi u Habsburškoj Monarhiji. Utjemeljitelj 1817. godine bio je jedan dijecezanski svećenik, Jakob Frint (1766. – 1834.): *Institutum sublimioris educationis presbyterorum ad Augustinum* i po njemu zvan također Frintaneum ili Augustineum. Razlog slanja p. Soldatića na studij u Beču nije bio u želji za prestižom i moći, nego zbog neizvjesnosti u kojoj su se nalazili redovnici, a i cijela Crkva u Italiji. Tako u Rimu zbog Napoleonovih ukidanja i oduzimanja i pljačke, isto tako zbog rata što se vodio u Rimu i osnivanja Rimske

Republike koja se u tim godinama borila s Francuzima, u samostanu Sv. XII Apostola, sjedištu Uprave Reda slavnog *Sikstov zavod* bio je dokinut te više nije mogao nuditi ni minimalne uvjete za boravak i studij. Isto je bilo i u Padovi gdje su fratri uspjeli ponovno otvoriti privatnu školu. Trebali su novih i dobro oformljenih profesora radi čega su slali svoje mlade kandidate na bečko učilište koje je u to vrijeme bilo prestižno. Ovaj boravak p. Soldatića u Beču dao mu je ne samo dobru teološku izobrazbu nego i detaljno poznавanje stanja Crkve u Austriji i poznavanje situacije u Redu u zemljama carske krune. Godine 1856. p. Soldatić postigao je doktorat iz Svetе teologije u Beču. Nakon postignutog akademskog stupnja doktorata Svetе teologije, p. Soldatić se vratio iz Beča u padovanski samostan. U Padovi je obavljao razne dužnosti: bio je učitelj zavjetovanih klerika, u čemu mu je pomagao vicemagister p. Francesco Lucerna. Osim toga, obavljao je službu profesora Biblije Staroga zavjeta i bio je profesor dogmatske teologije u privatnoj samostanskoj školi. Na provincijskom kapitolu 1857. samostan je tada imao 3 zavjetovana klerika, 6 novaka i 17 laika. Na popisu članova *samostana* Soldatićevu se ime nalazi pod rednim brojem 17, odmah nakon p. Antonija Marija Grassellija, njegova kolege sa studija u Beču. Godine 1858., uz spomenute dužnosti, p. Soldatić obavljao je i dužnost ispovjednika u bazilici sv. Antuna za *ilirski jezik*, i tu je dužnost obavljao do 1861. (nastavlja se)

MORAMO OLAKŠATI POVVRATAK HRVATSKIH ISELJENIKA

Gospodarska kriza i sve veća nesigurnost u Europi i svijetu izazov su i prilika našim iseljenicima za povratak kući

Nakon brojnih izvještavanja o velikom valu iseljavanja naših ljudi u posljednjih nekoliko godina, utješno je čuti i znati da postoji i nekakav broj onih koji se vraćaju u Hrvatsku. Iako nemamo pouzdanih podataka o broju povratnika, znamo da su tu negdje među nama. Postavlja se pitanje zašto se odlučuju za povratak.

Prema riječima predstojnice Državnog ureda za Hrvate izvan RH Darije Krstićević kako se mnogo naših ljudi iz dijaspora vratilo u Hrvatsku. Najviše iz Južne Amerike, SAD-a i Australije, ali i iz mnogih europskih država. Zbog toga, naglašava, rad s Hrvatima izvan domovine nije trošak, nego ulaganje. Najčešće se, kaže Krstićević, vraćaju mladi, visokoobrazovani ljudi, ali i umirovljenici koji žele živjeti u svojoj Hrvatskoj nakon radnog vijeka.

- Taj val useljavanja jedan je kontinuiran proces i vjerujem da će u budućnosti biti još značajniji. Hrvatskoj su potrebni ljudi te će se, po mojem mišljenju, ali i mišljenju struke, na tom polju morati posebice raditi. Važnost potencijala tri i pol milijuna Hrvata koji žive izvan Hrvatske prepoznata je i zbog toga su poduzeti i konkretni koraci – doneseni su Strategija i Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske te je osnovan i državni ured. Stvorene su prepostavke za učinkovitije i čvršće povezivanje Hrvatske s Hrvatima izvan njegovih granica – kaže Predstojnica.

Iz Državnog ureda, nadalje, izvješćuju da mladi povratnici u Hrvatsku dolaze puni entuzijazma i nove energije, puni potencijala koji treba prepoznati i iskoristiti. Oni donose jedan nov i drukčiji duh koji znači osvještenje. Njihova znanja i kompetencije, njihov odnos prema poslu, optimizam u otkrivanju potencijala za razvoj Lijepu Naše mogu puno doprinijeti razvoju naše zemlje. A kako bi im olakšali snalaženje i integraciju u cjelokupan državni sustav Republike Hrvatske, u sklopu Državnog ureda osnovan je i Ured dobrodošlice. U Uredu će dobiti informacije kako ishoditi osobne dokumente, registrirati vozilo, riješiti priznavanje inozemne svjedodžbe ili diplome – sve su to pitanja koja se moraju

žurno riješiti kako bi se uopće moglo kvalitetno započeti s normalnim funkcionišanjem. Na pitanje zašto se odlučuju na povratak i život u Hrvatskoj, najčešće se odgovara: "Vuku me korijeni..., osjećam neku neodoljivu želju živjeti ovdje..., nostalgija jer je teško biti stranac..., u Hrvatskoj se još uvijek mirnije živi..., život je manje stresan i sigurniji..., mirniji obiteljski život i obiteljske vrijednosti" i sl.

POVRATAK IZ EUROPSKOG VELEGRADA NA „DRAGI KAMEN“ U RAKALJ

Belgiju – srce Europe, mjesto brojnih političkih zbivanja i Rakalj, mještance samozatajne prirodne ljepote, upoznali su vrlo dobro članovi obitelji Carpi iz roda Valića u Raklju. Priča o mladoj povratničkoj obitelji Edija i Sophie slična je mnogim drugim obiteljima koje su se vratile u Istru i Hrvatsku. Edi je rođen u Belgiji, ali je zahvaljujući majci svako ljetno provodio, od ranog djetinjstva, u Raklju. More, sunce i slobodna dječja igra na selu osvajali su Edijevo srce tako snažno da je to zaista bio njegov drugi dom. A kad je osnovao obitelj, njegova izabranica, supruga Sophie, rođena Belgijanka, također je osjetila ljepotu i mir spokojnih ljetnih odmora u Raklju. Nakon nekoliko godina vrlo stresna života u velegradu i želje da se više mogu posvetiti svojoj djeci, donesena je odluka za odlazak u mirniji život na selu, povratak na korijene Edijeva roda, u Rakalj. Troje malodobne djece Abel, Simon i Delia malo su s čuđenjem dočekali tu odluku, ali u spoznaji da će tamo biti više s mamom i tatom, da će njihov „park“ za šetnju biti cijeli Rakalj i sva brda i plaže u dolini „spod im Raklja“, djeca su prihvatile preseljenje. Hrvatski jezik, koji vrlo slabo poznaju, nije bio zapreka. Naučit će. A zahvaljujući vrlo lijepu prijamu u Osnovnoj školi u Krnici započelo je i učenje jezika. Ravnateljica Romana Percan već se ranije iskazala kao vrlo gostoljubiva u prihvatu učenika već nekoliko obitelji povratnika koje su doselile u obližnja sela. Tako se u školi čuje slovenski, španjolski, engleski i belgijski jezik. Zanimljivo je to i korisno jer se broj učenika povećava i međusobno se obogaćuju – poručuje u razgovoru ravnateljica Percan.

Obilazak brojnih ureda

Međutim, uz one lakše strane preseljenja, nažalost, već desetljećima postoje i one

lošije i zamršenije strane povratka naših ljudi iz svijeta. Prema riječima Edija i supruge Sophie, pribavljanje razne dokumentacije za obitelj trajalo je više od šest mjeseci, uz obilazak brojnih ureda i često pogrešnih informacija. Dozvolu za gradnju kuće čekaju desetak mjeseci, što je njima nezamislivo u Belgiji. Strpljivi su jer su im rođaci privremeno ustupili smještaj. Komplikiranu birokraciju zanemaruju na račun drugih vrijednosti koje su dobili. U nedavnom susretu izrazili su potrebu za tečajem učenja hrvatskog jezika. Nažalost, to će morati potražiti preko privatnih sati. Najbolji je poznavatelj hrvatskog jezika zasad najstariji sin Abel, učenik četvrtog razreda osnovne škole. On će biti „učitelj“ mami i tati koji polako počinju s učenjem hrvatskog jezika. Rakljanski im je dijalekt bliži uhu, ali treba naučiti onaj službeni hrvatski jezik.

Ured dobrodošlice

U Zagrebu je nedavno otvoren i Ured dobrodošlice koji iseljenicima-povratnicima pruža informacije i olakšava snalaženje oko dobivanja potrebne dokumentacije za početak života u Hrvatskoj. Istarskim je iseljenicima-povratnicima i to predaleko, a Istarska županija nema ništa slično, nema Ured dobrodošlice, nema ni informacijski ured koji bi povratnicima iz bolje uređenih zemalja skratio i olakšao put do stjecanja potrebnih dokumenata za povratak kući na svoje korijene. Odnedavno nema ni dosadašnjeg ureda Podružnice Hrvatske matice iseljenika u Puli, koji je donekle imao i tu informativnu namjenu. (Ana Bedrina)

MATURANTI IZ 1955. PROSLAVILI 60 GODINA MATURE

Pred Uskrs 1955. godine bilo je posebno raspoloženje nas osmaša (naime, poslije osnovne škole od četiriju ili pet razreda išli smo osam godina u gimnaziju, klasičnu). Slijedili su dani polaganja velike mature. Čekali smo napeto dane polaganja pojedinih maturalnih predmeta: Matematike, Povijesti, Latinskog jezika i Hrvatskog jezika. Naši profesori (drage uspomene) nikoga nisu rušili, ta učili smo osam godina, a posebno zadnje godine i zadnjih dana pred maturu. Zašto je tako rano bila matura? I to je imalo svoj razlog. Naime, bio je običaj u ona vremena komunizma da pozovu sjemeništare dvadesetgodišnjake na odsluženje vojnog roka u Jugoslavensku armiju. Bila je vojna tajna, i nama nepoznata, kad će nas pozvati. Požurili smo maturirati da se ne moramo ponovno spremati za maturu kad se vratimo iz „armije“ koju smo služili po dvije-tri godine, ako nije tko zaradio još po koju godinu zatvora jer je bio „tvrdokorni pop“ koga nisu uspjeli obraditi da postane član Partije ili špijun. Nekoliko nas, koji nismo bili pozvani na odsluženje vojnog roka, da ne tratimo vrijeme bez koristi, podnijeli smo molbu i bili primljeni na Visoku teološku školu u Rijeci. Slušali smo nekoliko teoloških predmeta i polagali jedan semestar. U to vrijeme bili smo svjedoci još jednog iskustva progona vjere montiranim komunističkim suđenjem bogoslovima koji su bili osuđeni od nekoliko mjeseci do pet godina zatvora, a Visokoj teološkoj školi za šest je godina zabranjen rad. Sljedećih smo godina pohađali novoootvorenu Visoku bogoslovnu školu u Pazinu ili drugdje.

Šezdeset godina poslije opet u Pazinu

I, evo, sada, poslije šezdeset godina, dana 12.10. 2015. okupili smo se u Pazinu u katoličkom kolegiju koji je tada bio naše sjemenište gdje smo maturirali pred Uskrs, početkom travnja 1955. godine. Prema dogovoru došli smo sada u Pazin, u Kolegij. U 9 sati zajednički smo koncelebrirali svetu misu zahvalnicu. Sjetili smo se pokojnog kolege Martina Tarabokija koji je živio u New Yorku kamo je otisao poslije mature, osnovao obitelj i ostao dobar vjernik laik. Sjetili smo se i naših profesora, odgojitelja i drugog osoblja koje nas je u sjemeništu pratilo. Poslije svete mise u profesorskoj blagovaonici okrijepili smo se kavom, čajem, sendvičem. Poglavar sadašnjeg

Pazinskog kolegija- klasične gimnazije ugodno su nas primili i poslužili. Zatim smo krenuli u Pulu.

Posjet ocu Berardu Barčiću

Nismo mogli, a da ne posjetimo oca Bernarda Barčića, koji je ovih dana slavio svoj 105. rođendan kao najstariji franjevac na svijetu. On nam je bio dugo godina profesor. Predavao nam je Botaniku, Zoologiju, Nauk o čovjeku, Kemiju i Mineralogiju. Ostao nam je u spomeni kao izvrstan predavač, profesor i najpošteniji u ocjenjivanju nas đaka. Našli smo ga vedro raspoložena u franjevačkom samostanu svetog Antuna u Puli. Porazgovarali smo s njim – bistro prati sve što se događa u Crkvi i u svijetu, fotografirali smo se, oprostili i krenuli daљe prema svećeničkom domu. Svećenički dom Betanija nalazi se u Puli na Vidikovcu, Voltičeva ulica broj 30. Prvotni nam je cilj bio posjetiti našeg kolegu vlč. Stjepana Cvitića, umirovljenog svećenika koji je s nama maturirao, a sada ga „ne drže noge.“ Tu je i naš bivši profesor glazbe preč. Ivan Bartolić, devedesetčetverogodišnjak, koji se vedro rukovao i zapjevao s nama, bistar kao i u mladim danima. Posjetili smo biskupa u miru mons. Antuna Bogetića u njegovoj sobi, također je u visokoj dobi, ali nam je rekao nekoliko topnih riječi. Za đačkih dana bio nam je duhovnik u sjemeništu.

U Svetom Lovreču Pazenatičkom, Strunjalu, Kopru

Krenuli smo dalje prema Limu na ručak. Poslije ručka svratili smo u Sveti Lovreč Pazenatički gdje sam ja, vlč. Josip Kalčić, bio našim domaćinom. Dočekali su nas aperitiv i grožđe. Posjetili smo lijepu, tisuću godina staru župnu crkvu svetog Martina. Poslije molitve zasvirao je na obnovljenim Nakićevim orguljama naš kolega Mirko Otočan. Fotografirali smo se i rastali od krčkih kolega vlč. Mate Žica i vlč. Nikole Ilijića. Oni su krenuli u Rijeku i Krk, a mi prema Sloveniji. U Strunjalu je župnik vlč. Bojan Ravbar. Bio je vrlo gostoljubiv. Prenoćili smo kod njega, vlč. dr. Lucijan Ferenčić i ja, Josip Kalčić. Ujutro, poslije svete mise, išli smo u Koper pogledati katedralu gdje je nekada župnikom bio Bojan Ravbar, posjetili smo Biskupiju te našeg nadziratelja iz školskih dana, svećenika Franca Bolea, koji ove godine slavi jubilej Ognjišća. Starac, vedar i bistar. Posjetili smo još dva svećenika

u Bertočima: vlč. Franca Prelca i Marijana. Usput smo u Kopru bili na grobu našeg pok. ravnatelja Leopolda Jurce. Po kiši, posjetili smo crkvu svetoga Marka u Markovcu kraj Kopra, koju je sagradio vlč. Ravbar dok je bio župnik Kopra. Preko Zambratije i Umaga krenuli smo kući. Prvi je dan bio prekrasan sunčan dan, pun starih uspomena i doživljaja, a drugi nas je dan cijelo vrijeme pratila kiša. Ponijeli smo kući lijepu spomenu na 60. obljetnicu mature. Sljedeću šezdesetu obljetnici želimo svi zajedno proslaviti u nebuh, u društvu s Bogom, Isusom, Marijom, anđelima i svetcima te braćom, rođacima, poglavarima i profesorima i sa svim poznatim i nepoznatim prijateljima koji budu tamo. (Josip Kalčić, župnik u Svetom Lovreču P.)

Ženidba između katolika i pripadnika Srpske pravoslavne Crkve (1)

Krštenje i odgajanje djece

Drugi vatikanski sabor u svom velikom zanosu pokušao je više senzibilizirati ekumensku dimenziju među Crkvama i crkvenim zajednicama. Svakako da je ovo hvalevrijedna inicijativa i želja, međutim, još su uvijek među Crkvama i crkvenim zajednicama ogromne razlike. Te se razlike najbolje vide u praktičnim situacijama gdje određene Crkve ili crkvene zajednice imaju potpuno različito teološko poimanje sakramenata. Ovdje ćemo se više osvrnuti na mješovite ženidbe, s naglaskom na zakonodavne uvjete koje postavljaju Katolička Crkva i Srpska pravoslavna Crkva. Jedna i druga Crkva oprezno pristupaju mješovitim ženidbama, svjesne svih poteškoća s kojima se mogu susresti mješoviti brakovi.

Kako mješovitu ženidbu definira Katolička Crkva?

Katolička Crkva mješovitu ženidbu, *matri monia mixta*, u *Zakoniku kanonskog prava* definira: „Ženidba između dviju krštenih osoba od kojih je jedna krštena u Katoličkoj crkvi ili je u nju primljena poslije krštenja i koja nije od nje formalnim činom otpala, a druga pripada Crkvi, ili crkvenoj zajednici koja nema potpunog zajedništva s Katoličkom crkvom, zabranjena je bez izričite dozvole mjerodavne vlasti.“ (kan. 1124). Ova se odredba odnosi na sve kršćane i naglasak je na valjanu krštenju. Da bi dvije krštenе osobe, ovdje katolička i pravoslavna, mogle sklopiti valjan brak, ako su svi drugi uvjeti ispunjeni, potrebna je dozvola (dopuštenje) mjerodavne crkvene vlasti. Dopuštenje nije oprost od zakona, nego jedan uvjet kako bi se mogao izvršiti jedan čin koji bi bez te do-

zvole bio nedopušten i zabranjen, ali čin je valjan. Dručcije je kad je riječ o vjenčanju između krštene i nekrštene osobe. Ovdje imamo zaprekou koja predstavlja zakon koji sprječava ženidbu i da bi se moglo pristupiti vjenčanju, potrebno je prije dobiti oprost od mjerodavne crkvene vlasti za valjanost čina. Katolička Crkva ne radi razliku između krštenih osoba izvan Katoličke Crkve u pogledu ženidbe, za nju je temeljno da je krštenje valjano i da su ispunjeni drugi uvjeti da bi ženidba bila valjana.

Uvjeti za sklapanje mješovita braka prema propisima Srpske pravoslavne Crkve

Pravoslavna Crkve nema jedinstveno zakonodavstvo, već svaka autokefalna Crkva ima svoje specifičnosti, pa tako ne postoji ni jedinstvena kanonska normativna za ženidbeno područje. Srpska pravoslavna Crkva cjelokupnu pravnu materiju koja se odnosi na sakrament ženidbe ima u *Bračnim pravilima*. Mješovit se brak smatra: „...brak između pravoslavnog lica i lica druge veroispovesti“ (BP, §115). Bračna pravila određuju uvjete koji se moraju ispuniti prije vjenčanja. Prije čina sklapanja braka nepravoslavna osoba mora kod nadležnog paroha potpisati dvije izjave:

a) da neće svoga budućeg bračnog druge odvraćati od pravoslavne vjere, niti će prijeći da živi vjerski život svoje zajednice... (usp. BP §115, t.1);

b) da će djecu iz tog braka krstiti i odgajati u pravoslavnoj vjeri (usp. BP §115, t.2.). Te izjave potpisuju još dva svjedoka.

Pravoslavna stranka treba pred parohom svećano obećati da će svog budućeg

bračnog druga nastojati privoliti na pravoslavnu vjeru (usp. BP §115, t.3.) te se ovaj brak može sklopiti samo u pravoslavnom hramu, pred pravoslavnim svećenikom, po pravoslavnom obredu. Također se određuje da pravoslavna osoba ne može sklopiti brak s onom pravoslavnom osobom čiji je brak bio razveden zbog otpadništva od pravoslavne vjere (usp. BP §116).

Sve obvezuje katoličku stranku

Vidi se jasna razlika kako u ženidbenom postupku Katolička Crkva obvezuje samo katoličku stranku, dok Srpska pravoslavna Crkva obvezuje nepravoslavnu stranku i postavlja joj uvjete. Ovdje jedna i druga Crkva, kad je riječ o katolicima, zahtjeve stavlja pred katoličku stranku. Odredba *Zakonika kanonskog prava* puno je, ako možemo tako reći, elastičnija i ima više razumijevanja prema katoličkoj stranci gdje se traži od katoličke stranke da iskreno obeća i učini sve što je u njezinoj moći da se djeca krste i odgajaju u Katoličkoj Crkvi (usp. kan. 1125 br.1). *Bračna pravila* Srpske pravoslavne Crkve nisu „elastična“, ovdje katolička stranka mora potpisati da će se djeca krstiti i odgajati u pravoslavnoj vjeri (usp. BP §115, t.2.). Vidimo da se kod jedne i druge Crkve kod ženidbenog postupka naglasak stavlja na to u čijoj će se Crkvi krstiti djeca i u kojoj vjeri odgajati. Propisi Srpske pravoslavne Crkve idu korak dalje i traže od pravoslavne stranke da ako brak sklopi u drugoj crkvenoj zajednici (u Katoličkoj Crkvi), djecu mora krstiti u pravoslavnoj vjeri i tako je i odgajati (usp. BP §121).

SESTRA PAULINA DAVANZO

Preminula je u 100. godini života na blagdan Duhova 24. lipnja 2015. u Francuskoj. Rodom je bila iz Karoje. S 19 godina stupila je u novicijat u Versaillesu. Godine 1943. položila je vječne zavjete. Potom je služila u raznim kućama u Francuskoj i Belgiji. Sve je svoje znanje i sposobnosti stavila u službu sestara, obavljajući razne poslove. U Parizu je surađivala s Katoličkom hrvatskom misijom u prihvaćanju i pomaganju svojih sunarodnjaka. Širila je Ladonju i Istarsku Danicu među Istranima u Parizu. Željela je i u Hrvatskoj osnovati kuću Pomoćnica duša u čistilištu, ali u tome nije imala uspjeha. Pokojni Antun Hek osigurao joj je boravak u Pazinu gdje je posjećivala bolesne i stare osobe. Kada više nije mogla, vratila se u Francusku. Posljednjih desetak godina bila je paralizirana te je u strpljivosti, ali i u bolovima provodila svoje dane. Posjetiocima je govorila: „Sve je u Božjoj ruci.“ Te su se njezine riječi potpuno i ostvarile njezinim prijelazom u vječnost.

Započele Franjevačke pučke misije

PULA U nedjelju, 22. studenog, svečanim večernjim misnim slavlјem koje je u crkvi sv. Antuna Padovanskog predvodio biskup u miru mons Ivan Milovan započele su Puli franjevačke pučke misije. Misije će se održati kroz tjeđan dana na temu „Danas mi je boraviti u tvojoj kući“. Nakon misnog slavlja misije je predstavio koordinator projekta, voditelj kuće susreta Tabor u Samoboru fra Ivan Matić. To je pastoralni projekt u organizaciji Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, za čijeg će se trajanja više franjevaca misionara približiti ljudima Grada Pule u različitim segmentima svakodnevnog života: posjetom bolnicama, školama, domovima za starije i nemocne, i sličnim institucijama, ali i susretima po obiteljima, susretima s djecom i mladima u župi te druženjem sa svim grupama i aktivnim članovima župa. Osim toga crkvi sv. Antuna Padovanskog svakodnevno će se održavati razni duhovno-molitveni sadržaji i pobožnosti, te večernji programi uz svjedočanstva, glazbu i prigodne igrokaze. Misije se održavaju u duhu svetog Franje Asiškog koji je želio obnoviti Crkvu, ali i duhu pape Franje koji na neki novi način također obnavlja Crkvu napominjući da je svakome od nas potrebna duhovna obnova uz obraćenje i rast u vjeri. Na ovim misijama sudjelovat će petnaestak misionara čiji će rad koordinirati fra Ivan Matić, voditelj kuće Tabor u Samoboru. Misionari su franjevački svećenici koji su na raznim

službama u samostanima provincije, a sudjeluje i skupina bogoslova.

O ciljevima ovih misija upitali smo fra Ivana Matića: „Ove će franjevačke pučke misije ispuniti nakanu ako uspijemo približiti tu radosnu vijest ljudima, ako uspijemo u ovim susretima, kroz ovi tjeđani dana, približiti ljudima stvarnost evanđelja, blizinu Božju, milosrđe Božje, ako ljudi doista dožive tu ljubav Božju kroz vrijeme ovih misija. One predstavljaju, kako znamo reći, jedno posebno milosno vrijeme za župu, prigodu za otkrivanje Božje ljubavi i milosrđa, a biti će za to prilike i kroz sakra-

mente, kroz isповijed, euharistiju, klanjanje pred Presvetim koje je svakodnevno, ali i kroz osobne susrete kroz koje nastojimo donijeti tu blizinu Božju ljudima koja onda ostaje kao jedno sjeme, koje kroz vrijeme ima sazreti i donijeti duhovne plodove. Misu je glazbeno animirao zbor Svetla vjere iz župe sv. Antuna. (www.biskupija-porecko-pulska.hr)

**Predavanje pod nazivom
"Ubojstva bl. Miroslava
Bulešića i župnika Antuna
Grahovara" održao je u srijedu
28. listopada u Dvorani sv.
Ivana Pavla II. u sisačkom
Velikom Kaptolu publicist i
novinar Damir Borovčak.**

Uz brojne Siščane predavanju su nazočili sisački biskup Vlado Košić, kancelar Biskupije mons. Marko Cvitkušić i župnik Župe Pohoda BDM u Sisku vlč. Branko Koretić, u kojoj je služovao ubijeni vlč. Grahovar. Na početku je predavač podsjetio na beatifikaciju bl. Bulešića te je progovorio o okolnostima njegova ubojstva i „Krvave krizme“ u Lanišću 24. kolovoza 1947. godine. Naš blaženik ubijen je s više uboda nožem u grlo, od ideoološki zaluđena uma, partijski stvaranih pod utjecajem staljinističko-boljševističko-komunističkih vođa Jugoslavije. Iz malog mjesta Lanišće u Istri trebalo je dobro smišljenim i planiranim ubojstvom čak trojice svećenika od strane OZNE, KPH i KPJ biti odasljana strašna poruka hrvatskom narodu i Katoličkoj Crkvi kako nema šale s komunističkom zločinačkom ideologijom, partijom i njihovim vođama. Ipak, dvojica su svećenika preživjela događaj. Provalom napadača u župnu kuću, najprije je ubijen Miroslav Bulešić koji se prvi zatekao pri ulazu. Potom je mons. Jakob Ukmar, koji je krizmao, bio pretučen do besvjести i ostavljen jer se činilo da je mrtav, a napadači nisu uspjeli pronaći sklonjenog mjesnog župnika vlč. Stjepana Ceka i do kraja iskaliti svoj zločinački bijes, rekao je predavač. U nastavku Borovčak je istaknuo kako, iako su zlo-

činci bili poznati, suđeni su „pro forma“ i oslobođeni kao nedužni. Okrivljeni su i osuđeni napadnuti župnik vlč. Stjepan Cek na šest godina zatvora, mons. Jakob Ukmar na mjesec dana zatvora, a nekoliko je mještana Lanišća, koji su branili crkvu od napadača, osuđeno na više godina robojije. Za smrt blaženog Miroslava Bulešića nitko nije osuđen, već je sam nakon zločina nad njim proglašen krivim po izmišljenim komunističkim optužbama. Predavač je upozorio i dodao kako je zanimljivo da je sudski spis sa suđenja za smrt Blaženika nakon uspostave slobodne Hrvatske jednostavno nestao.

**Spomenica hrvatskog
svećeništva u Istri**

Borovčak se osvrnuo i na komentar Lojze Butorca objavljen u Glasu Koncila koji donosi kako je bl. Bulešić pripadao Zboru sv. Pavla za Istru koji je u Pazinu 12. veljače 1946. donio Spomenicu hrvatskog svećeništva u Istri koju je potpisao tajnik Zbora Miroslav Bulešić, pa je za pretpostaviti da je on bio i jedan od glavnih sastavljača. „To je“, kako ističe Buturac, „jedini bitan dokument na Mirovnoj konferenciji u Parizu po kome je Istra pripala Hrvatskoj, a da bi nakon toga u miru zaslужne istarske svećenike komunisti proganjali, zatvarali i ubijali“.

**Nalogodavci i izvršitelji
ovih ubojstava iz istoga
su zločinačkog miljea**

U drugom je dijelu Borovčak kao poveznici između ubojstva bl. Bulešića i vlč. Grahovara istaknuo okrutan način na koji

su ubijeni. „Grahovar je ubijen 9. studenoga 1990. godine u župnom stanu s više uboda nožem, od kojih je jedan završio u njegovu srcu. Ubio ga je Božidar Babić, što će se utvrditi kasnije istragom. Ja smatram da su nalogodavci i izvršitelji otprilike ova dva ubojstva iz istog zločinačkog miljea. Preč. Alojzije Petranović uočio je više nelogičnosti i na malom simpoziju održanom prije pet godina rekao je da policijska istraga zločina nije bila odgovarajuća i da je kasnila previše godina da bi se utvrdilo pravo stanje stvari. Ubojica Božidar Babić iz Šibenika pobjegao je osobnim automobilom Antuna Grahovara i otišao u smjeru Šibenika te onda za Knin koji je tada već bio pod okupacijom. Naravno da to sve skupa inicira na naručeno ubojstvo. Ono što vlč. Petranović predbacuje sudske vlasti je to što nije dovoljno duboko ušla u motiv ubojstva, a koji sigurno nije koristoljublje jer nikakve stvari nisu otuđene“, ustvrdio je Borovčak te dodao kako je pokušao istražiti što se dogodilo s ubojicom vlč. Grahovara, ali je od Ministarstva pravosuđa dobio tek suhoparan odgovor te je nepoznato koliku je konačnu kaznu ubojica dobio, je li odslužio punu kaznu te kada je pušten na slobodu. Na kraju je Borovčak rekao kako se vlč. Grahovar nije bavio politikom i taj je dio neupitan, nego je upitno nešto drugo: je li ubojica bio politički motiviran. „To se apsolutno ne tiče Antuna Grahovaca jer je on bio uzoran svećenik, ali to ne znači ako se on nije bavio politikom, da se ona nije bavila njime“, zaključio je Borovčak.

Postizborna analiza

Znajući rezultate parlamentarnih izbora u Hrvatskoj, i bez konačnog ishoda međustranačkog dogovaranja oko formiranja nove vlade, može se politološki analizirati streljenje hrvatskih, uključivo istarskih, birača, a k tomu utvrditi i razinu vjerojatnosti da će ovakav njihov izbor raznih političkih opcija doprinijeti željenom izlasku ili brzom izlasku, iz ove naše svekolike društvene krize.

Što se htjelo, a što se dobilo?

Nedvojbeno su rezultati i ponašanje Kukuriku vlade tijekom četiriju godina, kod velike većine građana-birača, polučili negativnu ocjenu za nju, ali i za njoj pripadajuće stranke, njihove lidere i ministre. To su, u konačnici, potvrđili i izborni rezultati jer se, unatoč jakom promidžbenom i medijskom favoriziranju te vlade, dvije trećine birača nije svojim glasom opredjeljilo za njen nov mandat, nego su potražili, i zaokružili neko drugo «spasonosno» izborno rješenje. Taj veliki birački bazen nezadovoljnika oporbene su stranke, u sklopu Domoljubne koalicije, tek djelomice, i u glasovima nedovoljno, uspjeli usmjeriti k svom izbornom programu i ponudenoj listi. Od svih tih nezadovoljnika samo se jedna trećina birača opredijelila za Domoljubnu koaliciju, savez stranaka sa središnjeg i desnog političkog spektra, vidjevši u njima stvarnu političku snagu za ispravljanje negativnog, poglavito gospodarskog, ali i vrijednosnog, trenda u kojem se trenutno Hrvatska nalazi. Preostala se trećina birača, uglavnom nepovjerljiva prema objemu velikim koalicijama, u jednoj svojoj polovici opredijelila za novu, doduše politički nedefiniranu, platformu Most, i time učinila Most neizbjježnim akterom u «novoj igri». Takav je ishod u mnogome odraz jednog stanja političke svijesti koje je idealističko, moralizatorsko, utopijsko i nerealno jer proizlazi iz uvjerenja da se stanje u Hrvatskoj može poboljšati tek izborom nove elite, «poštenih» pojedinaca ili malih protestnih stranaka. Druga polovica, njih oko 15 posto, bila je motivirana za očuvanje svog lokalnog, privatnog i javnog, interesa i zadovoljila se izborom jednog, dvoje ili troje svojih lokalnih političkih begova, a nemali je dio raspršenih glasova

bačen i «u bunar». Te su regionalne politike okrenute prema sebi i ne doprinose rješavanju općehrvatskih društvenih i državnih problema, a što je velika manjkavost hrvatskog političkog i izbornog sustava. Iz svega se ovoga donosi zaključak kako se, u osnovi, ovim izborima nije dobilo ono što se većinskim htijenjem očekivalo i željelo postići. A tražila se nova politika, i vlada, koje će krenuti, bez prepreka, putem ispravljanja dokazano loših politika u sferi gospodarskog razvoja, javnog duga, zapošljavanja, javne uprave, pravosuđa, itd. Umjesto toga, dobili smo nejasnu i kompliciranu političku sliku u kojoj se sva tri glavna izborna aktera predstavljaju kao izborni pobednici i gdje će konačan ishod dobivanja parlamentarne većine, i vlade, biti rezultat trgovanja, nemoralnih ponuda i prelazaka, ucjena i uhljebljivanja, a najmanje izraz znanja, volje i odgovornosti za težak i nimalo lak posao izvlačenja Hrvatske iz svekolike krize.

Nov teritorijalni ustroj

U predizbornim je nadmetanjima, ali i u poslijeradnim dogovorima, važno mjesto zauzela tema novog uređenja teritorijalnog ustroja Hrvatske, a uz to onda i pitanje širenja ovlasti i povećanja sredstava za održanje funkcija tih jedinica. Sve su političke snage suglasne da se treba ući u tu reformu, samo što su vizije tih rješenja veoma različite, pa i suprotne. U sklopu tog političkog licitiranja valja naglasiti kako stranke ili koalicije nisu predstavile, a možda nisu ni sagledale, svu kompleksnost, ali i uvjetovanost, pokretanja i završavanja tog procesa. Proces je novog ustroja, bilo smanjivanje, prekrapanje, grupiranje ili stvaranje novih lokalnih jedinica (općina, gradova, županija, regija) dugoročan i jako skup proces. On ima i svoje gospodarske zakonitosti i bilo kakva promjena ne znači ujedno i povećanje učinkovitosti i smanjenje troška. Zato bi se za takve reforme morala izraditi i predstaviti jasna gospodarska i druga podloga i iz nje sagledati koja su rješenja najprihvatljivija za građane. To je važnije negoli samo predizborni licitiranje i *parolašenje*.

Ne valja izgubiti iz vida da se veoma često u europskoj praksi teritorijalne re-

forme provode uz obvezatno izjašnjavanje građana (referendum). Na ovakvim bi se izjašnjavanjima veoma lako moglo pokazati kako volja građana, oko tih pitanja, ne korespondira s voljom lokalnih vlasti i politike.

Decentralizacija – od koga i za koga?

Decentralizacija je jedno, politički, još slabije objašnjeno područje kojim se visoko licitira. Do određenog povećanja razine samostalnih funkcija i sredstava nižih samoupravnih i upravnih jedinica svakako treba doći. Ali taj proces u sebi sadrži nekoliko opasnosti. Ponajprije treba spriječiti da se tim «povećanjem poslova» ne razmnoži dodatna administracija. Zatim, mora postojati kontrola raspodjele sredstava, s utvrđenim kriterijima, jer može doći do nerazumna i nepotrebna trošenja.

Velik je, i gotovo proturječan, zahtjev da se provede decentralizacija uz istovremeno ukidanje manjih općina, gradova i županija. To su dva suprotna procesa. Zar želimo osnažiti samo regije i veće gradove i u njima koncentrirati političku, upravnu i finansijsku moć, a razvlastiti manje jedinice? U neku je ruku to onda centralizacija, ne na razini države, već na razini većih središta i budućih regija. Pohlepa je za javnim novcem velika, a to se onda prikriva iznošenjem netočnih podataka o raspodjeli i o «čuvanju svojega». Iz svega se jasno razabire tendencija političke vlasti, npr. u Istri, da ovlada cijelim političkim i javnim finansijskim potencijalom te da tako disciplinira i «stavi pod svoje» i one lokalne istarske općine koje se inače lijepe i pozitivno razvijaju, s drugim političkim ili nezavisnim usmjeranjima. Ne smije se opet primijeniti model nekadašnjih velikih istarskih socijalističkih općina, u kojem su se razvijala samo središta, a periferija je bila devastirana. Model malih općina-župa, od 1992. godine, u Istri je spasio i preporodio unutrašnjost. Zato ga ne treba posve odbaciti, već popraviti i unaprijediti. U tom pogledu ima razumnih, ali i posve nerazumnoih prijedloga. Nažalost, i iz Istre same.

Hrvatski istarski preporoditelji ŠIME ČERVAR

U Motovunu je Červar trpio strašna mučenja. Brutalnost tih događaja donosi Božo Milanović u svojoj knjizi *Istra u 20. stoljeću*. Zabilješke i razmišljanja o proživljenom vremenu, 1. knjiga, Pod Austrijom i Italijom, navodeći kako su pred spomenute izbore «(...) došli u Zrenj fašisti iz Motovuna sa teretnim automobilom da ga silom odvedu sa sobom. Kad su ga odveli, počeli su ga bacati na teretni auto i s njega na zemlju kao vreću, tako da su mu pritom izbili četiri zuba. Tako istučenog i iskravljeno doveli su u njegov župni stan i poveli do prozora da ga odanle pokažu bjesnoj svjetini. Svezali su mu ruke i u svaki rukav su mu taknuli po jednu talijansku zastavicu te su ga tukli i silili da vikne 'evviva l'Italia!' (živjela Italija!). Podiviljalo mnoštvo Talijana pred župnim stanom smijalo mu se je i izrugivalo uz viku i pjesmu gledajući ga u onakovu stanju.»

Šime Červar rođen je 17. listopada 1874. g. u Poreču. U ranoj dobi ostao je bez oca, nakon čega se majka preudala i s obitelji otišla živjeti u Beram. Stoga to mjesto postaje njegovim dragim zavičajem. Šimin brat bio je poznati političar i odvjetnik, dvije godine mlađi dr. Đuro Červar. Srednjoškolsko je obrazovanje Šime Červar stjecao potporom majčina brata, biskupa dr. Jurja Dobrile, u gimnaziji u nekadašnjoj Rijeci. Postavši župnik, službovanje je započeo u Grožnjanu, gdje je boravio sve do 1901. godine, nakon čega odlazi u mjesto Zrenj u današnjoj Općini Oprtalj; ondje se zadržao trinaest godina. Kako piše njegov prijatelj Božo Milanović: «Sva su sela u toj župi čisto hrvatska, samo je središte, mjesto oko crkve i zvonika, većinom talijansko, dotično talijanaško. (...) tako su i zrenjski talijanaši i to još u većoj mjeri, poznati kao ljudi bez ikakvih idea, moralno niski i iskvareni. Zato ih hrvatsko pučanstvo iz okolnih sela gleda s visoka i prezirno.» Takav će omjer snaga, čini se, uvelike obilježiti Červarovu sudbinu.

Aktivan sudionik hrvatskoga narodnoga preporoda
Bio je jedan od aktivnih sudionika hrvatskoga narodnoga preporoda Pokrajine Istre s Kvarnerskim otocima. Već prije Prvoga svjetskog rata okušao se i u politici te je postao zastupnikom u pokrajinskom saboru u Poreču. Prema Milanovićevim riječima, zalagao se «(...) oko toga da svoj hrvatski narod u Istri pomogne oslobiti talijanskog jarma i izvojšti mu prave uvjete za kulturni napredak.» Napominje nadalje: «Pritom nije nikada niti pokušao oteti Talijanima ono što im po pravu pripada.» Unatoč tome, njegovo snažno i upečatljivo političko djelovanje došlo je i do austrijskih vlasti, koje su ga tijekom Prvoga svjetskog rata konfinirale najprije u Trst, da bi kraj rata dočekao u konfinaciji u Ljubljani. S njime je zatočeničku sudbinu dijelio i njegov brat Đuro, kojega su austrijske vlasti konfinirale najprije u Ljubljani, a potom pokraj

Graza. Po završetku rata Šime se vraća u Istru. Kako se njegovo hrvatsko političko djelovanje nastavilo i dalje, zasmetao je vlasti talijanskih fašista, koji su ga iz Zrenja, neposredno prije izbora 1921. g., odveli u zatvor u Motovunu. Naime, prvi izbori pod talijanskom okupacijom raspisani su za 15. svibnja i trebali su pokazati stanje na terenu. Za Hrvate i Slovence bili su jedinstvena prigoda da u rimski parlament pošalju svoje zastupnike, koji će ondje izražavati volju obaju naroda te zagovarati njihove interese. Stoga je talijanska vlast prije izbora nastojala maknuti obrazovanu inteligenciju tih dva naroda, za koju je postojala bojazan da bi utjecala na birače. No, ono što tamošnjim Hrvatima i Slovincima nije išlo u prilog bio je nedostatak političke organizacije, koja je nestala nakon talijanske okupacije. Također, tu je i smrt pripadnika druge generacije istarskih preporoditelja, bez kojih se gasi i «Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri». Na taj je način Istra ostala bez starijih političara, a i onima koji su još bili u snazi, djelovanje je počesto bilo onemogućeno.

Brutalnost talijanskih fašista iz Motovuna

U Motovunu je Červar trpio strašna mučenja. Brutalnost tih događaja donosi B. Milanović u svojoj knjizi *Istra u 20. stoljeću*. Zabilješke i razmišljanja o proživljenom vremenu, 1. knjiga, Pod Austrijom i Italijom, navodeći kako su pred spomenute izbore «(...) došli u Zrenj fašisti iz Motovuna sa teretnim automobilom da ga silom odvedu sa sobom. Kad su ga odveli, počeli su ga bacati na teretni auto i s njega na zemlju kao vreću, tako da su mu pritom izbili četiri zuba. Tako istučenog i iskravljeno doveli su ga u njegov župni stan i poveli do prozora da ga odanle pokažu bjesnoj svjetini. Svezali su mu ruke i u svaki rukav su mu taknuli po jednu talijansku zastavicu te su ga tukli i silili da vikne 'Evviva l'Italia!' (živjela Italija!). Podiviljalo mnoštvo Talijana pred župnim stanom smijalo mu se je i izrugivalo uz viku i pjesmu gledajući ga u onakovu stanju.»

Po puštanju iz zatvora, u kojem je proveo mjesec dana, i to u samici, bez ikakva knjižnog te novinskog štiva, sklonio se u mjesto Tomaj u današnjoj Općini Sežana. Ondje je uslijedio njegov oporavak koji, nažalost, nije bio u potpunosti moguć – iživljavanje u zatočeništvu trajno mu je narušilo zdravlje. Ipak, osjetivši se snažnim za dalje djelovanje, ponovno se aktivirao i vratio u Zrenj. No, progoni su se na svoj način nastavili. Ovoga puta, vlasti ga nisu priznavale tamošnjim župnikom, tako da za svoju službu godinama nije primao nikavu naknadu, a sve s ciljem da ga odande istjeraju. Umirovivši se, ponovno je završio u progonstvu, smjestivši se u okolici Sežane. Preminuo je u mjestu Dutovlju kraj Sežane 17. siječnja 1931. godine. Njegovu su pogrebu nazočili brojni Istrani. Govoreći o mukotrpnom životu Šime Červara, Božo Milanović zaključuje: «Da, on je naš mučenik. Umro je radi Istre, a nije mu bilo dano niti da mu u njoj kosti počivaju. Slovenska ga je gruda rado primila, da nađe ondje mir koji mu neprijatelji nisu priuštili u Istri.»

Biskup Milovan na proslavi Gospe od Zdravlja u Puli

Užupnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u subotu 21. studenog svečano je proslavljen blagdan Gospe od Zdravlja. Na području župe djeluje Dom za starije – Villa Maria u kojem postoji kapelica posvećena upravo Gospo od Zdravlja. Budući da je kapelica premalena kako bi primila sve one koji žele doći na slavlje, godinama se proslava organizira u župnoj crkvi. Euharistijsko je slavlje predvodio mons. Ivan Milovan, biskup u miru, u koncelebraciji s o. Đurom Hontićem, gvardijanom i župnikom, i o. Jeronimom Vujićem. U svojoj propovijedi istaknuo je važnost slavljenja Marijinih blagdana tijekom liturgijske godine te veliku pobožnost i ljubav koju vjernici osjećaju prema Mariji, posebno se dotaknuvši teme o zdravlju, odnosno bolesti. Dok zazivamo Gospu od Zdravlja, želimo njezinoj zaštiti izručiti sve bolesnike, na tijelu i duši, sve one koji njeguju i poslužuju bolesnike. Zdravlju bolesnih preporučujemo i nas same da nas Gospa kao dobra majka sačuva od najgore bolesti

– smrtnoga grijeha, da njezin Sin ozdravlja sve bolesne pojave u našim obiteljima i društvu, da liječi naše međuljudske odnose, a onda da nas čuva i od svih bolesti tijela ili da nam izmoli zdravlje – naglasio je biskup Milovan. Zbog izrazito nepovoljnih vremenskih uvjeta otkazana je procesija koja je trebala ići iz župne crkve do doma Villa Maria, tako da su se vjernici na kraju svete mise autima uputili u Dom za starije gdje je mons. Milovan predvodio kratku pobožnost Gospo od Zdravlja. Nakon molitve i blagoslova uslijedilo je bratsko druženje sa štićenicima i djetalnicima Doma.

Samoj proslavi prethodila je trodnevna duhovna obnova koju su imali: fra Jeronim Vujić, fra Svetozar Kraljević i fra Vladimir Vidović. Trodnevница je započinjala u 17.30 molitvom svete Krunice i nakon toga nastavljena svetom misom s prigodnom propovijedi. Misno slavlje svojim pjevanjem uzveličao je Mješoviti pjevački zbor Župe sv. Ivana Krstitelja iz Pule pod vodstvom gđe Ane Brajković. (G.K.)

I u Puli mimohod za Vukovar

Iu Puli se tradicionalno, 18. studenog, obilježio Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. Duž Vukovarske ulice, koja je dio dana bila zatvorena, upaljene su svijeće, a održan je i počasni mimohod u organizaciji Udruge pulske HIVIDR-e pod geslom 'I u mom gradu svijetli Vukovar'. Na mimohodu su, osim predstavnika udruga proizašlih iz Domovinskog rata, sudjelovali i drugi predstavnici gradskih vlasti. Nakon mimohoda, u crkvi sv. Antuna Padovanskog održana je sv. misa za sve stradale, ubijene i poginule hrvatske branitelje i nevine žrtve Vukovara. Misno je slavlje predvodio župnik te župe, fra Tomislav Hrstić. On je u prigodnoj homiliji, gdje se spomenuo svih onih koji su svoje životne položili na oltar Domovine, posebno naglasio, spominjući negativne demografske statistike, da trebamo moliti i za one koji su spremni dati život, rađati život i na taj način čuvati i braniti naš narod kako bismo opet mogli biti snažni, jedinstveni i pred Bogom dostojni života. U čitanjima Starog i Novog zavjeta prepoznajmo sliku Boga koji se za nas brine, on želi da svi mi, koliko je to moguće, možemo iskoristiti svoj životni prostor za opće dobro iz ljubavi prema Bogu, prema Domovini i prema svim potrebitima, zaključio je fra Tomislav.

Katolička crkva u Istri u vrijeme fašističkog i komunističkog totalitarizma (1920. – 1990.) – Progoni i stradanja

I. Katolička Crkva u Istri i uspostava talijanske vlasti

Uvodna napomena

U razgovoru s dr. sc. Željkom Mrakom, zamjenikom glavnog i odgovornog urednika Ladonje, zaključili smo da bi podlistak obuhvatio položaj Katoličke Crkve u Istri (KCI) za vrijeme dvaju totalitarnih ideologija i političkih praksa: fašizma i komunizma. U skladu s proširivanjem teme izmijenjen je i okvirni naslov podlistka u: Katolička Crkva u Istri u vrijeme fašističkog i komunističkog totalitarizma (1920. – 1990.) – progoni i stradanja. Radi se razdoblju dugom 70 godina u kojem bi teško bilo obuhvatiti sve relevantne čimbenike crkveno-vjerskog života, pa će u podlistku naglasak biti na progonima i stradanju, „križnom putu“, KCI u vrijeme fašizma i komunizma. Pod KCI ovdje se misli na područje današnje hrvatske Istre, odnosno Porečke i Pulsko biskupije. Iako fašizam na vlast dolazi godine 1922., njegov politički program i konkretnе akcije osjećaju se u Istri već od 1920. pa je ta godina uzeta za početak njegova prepoznatljiva djelovanja.

Rad na rješavanju „slavenskog pitanja“ u Istri

Za anektirane nekadašnje austrijske posjede na svojoj istočnoj granici: grofije Goricu i Gradišku, grad Trst s okolicom, dijelove Kranjske i Koruške, Istru s Kvarnerskim otocima (osim Krka), Italija je već od ranije, s jasnim teritorijalnim zahtjevom, upotrebljavala naziv Venezia-Giulia (hrvatski naziv Julijska Venecija). Formalno-pravno Julijska Venecija, te grad Zadar i dalmatinski otoci Lastovo i Palagruža priključeni su Italiji Rapalskim mirovnim sporazumom potpisanim između Kraljevine SHS i Kraljevine Italije 1920. Rimskim ugovorom 1924. Kraljevina SHS je Italiji prepustila i grad Rijeku koja je odmah priključena Julijskoj krajini. Talijanska je vlast, kako ona vojno-okupacijska (1918. – 1920.), tako i građansko-liberalna (1920.

– 1922.), primarnim zadatkom u novopriključenim krajevima smatrala rješavanje „slavenskog pitanja“, u smislu talijanizacije Hrvata i Slovenaca. A kako je put od potiskivanja do radikalne eliminacije hrvatske i slovenske većine na području Julijске Venecije bio neizvediv bez udara po nacionalno-političkoj eliti, to su se na udaru prvi našli istarski učitelji, svećenici, pravnici. Dolaskom fašista na vlast 1922. politika denacionalizacije „alogenog“ stanovništva postaje „organska i sustavna“, pri čemu se obilato koriste metode prijetnji, ucjena sve do fizičkog zlostavljanja i likvidacija. „Fasci di combattimento“, osnovani 1919. radi borbe protiv komunizma i socijalizma, u Istri i čitavoj Julijskoj Veneciji, imali su primarno nacionalni zadatci. Raznim oblicima represije trebalo je onemogućiti svaki javni nacionalno-politički izričaj Hrvata i Slovenaca jer onaj tko nema mogućnost javnog izražaja svog nacionalnog identiteta, taj je osuđen na nestanak s povijesne pozornice. U tom se smislu može govoriti o „fašizmu s granicom“ kao političkoj liniji koja ima neke specifičnosti u odnosu na talijanski fašizam u cjelini. Pomiješano antislavenstvo i antisocijalizam, proizašli iz konflikata 19. stoljeća, u novoj poslijeratnoj situaciji postaju znak novih odnosa između građana i države, s jedne strane, i međunarodnih odnosa, s druge strane. Mussolini je 20. rujna 1920. u pulskom kazalištu vikao: „Da bi se realizirao sredozemni san, Jadransko more treba biti u našim rukama. Pred rasom kao što je slavenska, inferiornom i barbarskom, ne smije se slijediti politika koja pruža bombole, nego politika batine. Granice Italije trebaju biti: Brener (planinski prijelaz južni Tirol), Nevoso (prijelaz u Piemont) i Dinarsko gorje: ja vjerujem da se smije žrtvovati 500 000 Slavena barbara u korist 50 000 Talijana.“

Talijanski kler i politika talijanizacije

O uključivanju dijela talijanskog klera u program talijanizacije Crkve u Istri neposredno poslije talijanske okupacije svjedoči „Izvješće“ Giovannija Quincija, mornaričkog kapelana u pomorskoj bazi u Puli, upućeno 6. veljače 1919. markizu Villafranchi, civilnom komesaru u Puli. U „Izvješću“ Quinci piše: (...) Hitno treba tražiti od biskupske kurije u Poreču da dade odredbe koje će prisiliti župnike i kapelane da uklone u služenju mise i dijeljenju sakramenata upotrebu hrvatskog jezika jer su to sasvim liturgijske funkcije te da umjesto toga propovijedaju također talijanski jer na misu dolaze i talijanske obitelji i vojnici, a osim toga i zato jer Slaveni, a naročito muškarci, dobro razumiju talijanski i govore ga.“ U nastavku „Izvješća“ Quinci se ne libi i poimence navesti župnike koje bi trebalo ukloniti. To su: Jakov Cecinović, upravitelj župe Barban, Dimitrije Čurković, župnik u Krnici, Franjo Livić, župnik u Filipani, Antun Nikolić, župnik u Loboriki, Alojzije Višković, župnik u Valturi. Bio je to prvi, neslužbeni, popis nepodobnih hrvatskih svećenika. Luigi Barsan, liječnik u Labinu, revolucionarne 1848. piše bratu Giovanniju u Pulu da će se talijanizacija istarskih seljaka postići brže i lakše «ako se postojeće svećenstvo zamijeni drugim, i obrazovanijim i nacionalnijim». Postojeće svećenstvo u seoskim sredinama bilo je hrvatsko ili slovensko, pa je Barsan pod »obrazovanijim i nacionalnijim« očito mislio na talijansko svećenstvo. Godine 1921., znači 73 godine poslije ovog Barsanova pisma, pazinski civilni komesar suprotstavio se nakani biskupa Santina da u Tinjanu umjesto, pod fašističkim pritiskom maknutog župnika Ivana Kraljića, za župnika postavi Božu Milanovića. Komesar smatra Milanovića „jednim od najvatrenijih hrvatskih propagatora, pa bi njegova prisutnost u Tinjanu

izazvala reakciju (...)“ Zato predlaže „da bi se u Tinjanu, a po mogućnosti i u Kringi, poslali svećenici talijanskih osjećaja čija je prisutnost potrebna ne samo zbog dušobrižništva već i zbog umirivanja pomenuih krajeva“.

Otpor hrvatskog i slovenskog svećenstva političi talijanizacije

Božo Milanović, poznat u predratnom vremenu po svojim nacionalnim stavovima, iskristaliziranim unutar Hrvatskog katoličkog pokreta, svoje neslaganje s talijanskom vojnom okupacijom nakon završetka Rata izrazio je vješanjem hrvatske zastave na zvoniku crkve u Kringi, a nakon potpisivanja Rapaljskog ugovora, kojim je Istra i formalno pripala Italiji, organizirao je vješanje crnih zastava po mnogim mjestima središnje Istre, u znak žalosti i prosvjeda protiv ovog, kako ga sam naziva, „sramotnog ugovora“. Izložen stalnim prijetnjama i pritiscima, uz dopuštenje biskupa Bartolomasija sklanja se u Trst godine 1922. godine. Gorički nadbiskup i metropolita Franjo Sedej u Prilogu Izvješću papi Benediktu XV. od 25. srpnja 1921. navodi 28 slučajeva fašističkih napada na hrvatske i slovenske svećenike u Tršćanskoj i Koparskoj biskupiji i 11 na području današnje Porečke i Pulske biskupije, spomenutih u izvješću biskupa Pedezolija. Navodimo samo neke slučajeve: Ivan Ujević, župnik Vranja, Pravdoslav Filipić, privremen upravitelj župe Žminj, Vinko Žigulić, župnik u Draguću, Nikola Žugej, župnik u Kringi, Ivan (Franjo) Flego, župnik u Buzetu, Šime Červar, župnik Zrenja, morali su pred fašističkim prijetnjama spašavati glavu, najveći broj njih pobjegao je u Jugoslaviju. Iz pazinskog franjevačkog samostana udaljena su trojica franjevaca samo zato što su bili „Slaveni“, a na njihovo su mjesto došla dvojica talijanskih fratarata. Pet je hrvatskih svećenika iz Porečke i Pulske biskupije moralno bježati pred fašističkim napadima: Nikola Sutić, župnik i dekan u Kanfanaru, Antun Janko, kapelan u Hreljićima, Ljubomir Nikolić, kapelan u Sv. Martinu kod Labina, Nedjeljko Maroević, umirovljenik, bivši upravitelj župe Bačva, Luka Kirac, župnik u Rakotulama. Drugi su bili izloženi prijetnjama i napadima. Među ovima je bilo i Talijana. Njima se prijetilo zato što se nisu pokoravali talijanizaciji crkvenih obreda.

PROSLAVA ŽUPNOG PATRONA – SV. MARTINA

MOMJAN Svečano misno slavlje predvodio je vlč. Mladen Juvenal Milohanić, župnik iz Buja i dekan Umaško-optaljskog dekanata, koji je pred nekoliko dana proslavio 50 god. svećeništva, uz koncelebraciju župnika domaćina vlč. Miroslawa Paraniaka i vlč. Luke Pranjića, župnika iz Novigrada. U prigodnoj homiliji vlč. Luka Pranjić posebno je naglasio dobrotu i skromnost sv. Martina, vrline kojima bismo svi mi trebali težiti. Na kraju je misnog slavlja predvoditelj blagoslovio momjanski mošt, koji su nakon mise, župljani i njihovi gosti, kušali ispred župne crkve, uz ukusne fritule i druge domaće kolače.

Sveti Martin

Sveti Martin rodio se kao sin jednoga rimskog tribuna u Sabariji, u Panoniji, današnji Szombately u Mađarskoj, oko 315. Djetinjstvo je proveo uz oca, vojničkog tribuna u jednom vojnom garnizonu u Paviji. I njega su protiv volje unovačili u carsku gardu i tako je nasilu postao vojnik. U to vrijeme valja staviti i onu zgodu iz njegova života kad se usred velike zime našao pred gradskim vratima grada Amiensa u Galiji te onđe susreo siromaha prosjaka, koji je od njega zatražio milostinju. Ne imajući kod sebe novaca, a gledajući prosjaka kako se smrzava, odrezao je polovicu svoga vojničkoga plašta i dao mu da se zaogrne. Sljedeće je noći usnio san vidjevši samoga Gospodina, zaogrnutu u polovicu plašta, koji mu je govorio: »Ovim me je plaštem zaogrnuo Martin.« Bio je to velik milosan čas njegova života. On se još više oduševio za kršćanske ideale, prema kojima je nastojao provoditi život.

Neki životopisci spominju kako je Martin kao rimski vitez imao za poslužnika nekoga roba. No, on je s njim postupao kao s bratom, čak mu je sam znao očistiti obuću. I takvo je ponašanje značajno isto kao i ono prema onom prosjaku jer pokazuje stav pravoga kršćanina prema bližnjemu. Završivi vojnu službu i oprostivši se zaувijek od nje, Martin je bio zaređen za egzorcista. Nakon toga vratio se kući u Panoniju gdje mu je uspjelo za kršćanstvo pridobiti vlastitu majku. Od kuće je pošao u Milano, gdje se tada vodila živila duhovna borba protiv krivovjeraca arianaca. I on se upustio u tu borbu, snažno branеći vjeru u Kristovo božanstvo, u njegovu istobitnost s Ocem. Zbog toga je bio prognan iz Milana te se sklonio u pokrajini Liguriju. No, ni tu nije dugu ostao, već je pošao u Poitiers, u Galiju, i tu se predao kontemplativnom životu u slavnome samostanu Ligugé.

Kad je grad Turon – francuski Tours – ostao bez biskupa, pozvali su ga u taj grad da izlječi jednoga bolesnika. On je došao, ali mu tada priopćise da je taj bolesnik obudovjela Turonska biskupija bez svoga pastira, koja je potrebna njegove pomoći. I bio je izabran za biskupa Turona te posvećen 370. O njemu se govorilo »da je bio vojnik nasilu, biskup po dužnosti, a monah po izboru«. Monaški mu je život najviše odgovarao, no Gospodin ga je želio imati kao pastira jedne biskupije. Kao biskup Martin se dao i na veliko djelo evangelizacije među Galima, na dobrovorne akcije, na smirivanje duhova unutar Crkve, na otpor protiv uplitavanja građanske vlasti u čisto crkvene poslove. Uvijek je bio blizak onima siromašnima, uz one proganjene. Zbog toga su ga takozvani viši krugovi znali prezirati, izrugivati, smatrati ludim. Imao je protivnika i u redovima klera. I tako je 27 godina biskupskoga života sv. Martina prošlo u protivljenjima i progostvima svake vrste. Njegov životopisac Sulpicije Sever ovako je opisao posljedne dane svetčeva života: „Martin je davno prije znao svoj kraj. Rekao je braći da je blizu rastavljanje njegova tijela. Međutim, postojaše razlog da posjeti biskupiju Candes. Kler je, naime, te crkve bio u međusobnoj neslozi. Martin, žećeći uspostaviti mir, makar i znajući kraj svojih dana, nije odbio da poradi takva slučaja krene na put. Držao je da će biti odličan završetak njegovih kreposti ako povraćeni mir ostavi u Crkvi.“ (Valerija Dešković Miroslav)

Proslava Sv. Martina Taru

Patron je Župe sv. Martina i ove godine svečano proslavljen u Taru. U 9,00 sati održana je sveta misa za školsku djecu, koju je predvodio preč. Milan Zgrablić. Djeca su se aktivno uključila pjevanjem, čitanjem, čak i ministiranjem, za što je zaslужna vjeroučiteljica Ankica Tutiš. Uvod u misu bila je Molitva sv. Martinu koju su izmolile tri učenice.

U 11,00 sati održana je koncelebrirana sveta misa koju je predvodio preč. Milan Zgrablić, uz asistenciju susjednih svećenika: vlč. Ivana Kramar iz Baderne, vlč. Dariusza Szymanskog iz Višnjana, vlč. Leonarda Krakana iz Vižinade i domaćeg župnika Ivana Princa. Misu je pratilo župni zbor pod vodstvom gospode Alide Iskra. Vrhunac je proslave bila procesija s kipom sv. Martina koji je dosta težak, ali su bila dva mala odmora na putu. Na procesiji se molilo i pjevalo za župu. Uključila su se i djeca iz vrtića i tako uljepšala procesiju. Na izlasku iz crkve limena je glazba iz Tara odsvirala jednu melodiju i opet kod ulaska u crkvu.

Vijesti iz Labina

Krizmanički piknik

Ideju, koju smo još lani zamislili, ove smo godine ostvarili. Pozvali smo kandidate pripravnike za redovnu krizmu iz čitavog Labinskog dekanata na duhovnu obnovu u našu najnenastanjeniju župu, Župu sv. Jurja na Brdu. Mladi župnik, vlč. Josip Peteh, govorio je mladima o svetosti, svetcima...i pozvao sve na svetost "jer svetost nije privilegija nekih vjernika, nego zadatok svih". Molili smo Litanije svih svetih kako bi mladi dobili neku predodžbu množine svetaca i spašenih. Slijedili su lagan (zaigran) sport i rekreacija te topao domjenak. (BiB)

Sveti Antun u Svetom Franji

Kako bi mladi vjernici u Labinu, kojih ima na misama, ali su "solisti", dobili neku predodžbu vjerničkog druženja i vjerničke organiziranosti, bili su u župu Podlabin u goste pozvani mladi iz crkve svetog Antuna u Puli, zajedno sa svojim fratom Tomislavom Hršićem. Lijepo su pjevali i animirali misno slavlje. Poslije mise u sakristiji je bilo druženje, ali su Labinjani i opet pokazali svoju sklonost "soliranju" i uglavnom otišli. Koji su ostali, mogli su čuti iskustvo Puljana i s njima lijepo pjevati, kako i što već današnji mladi pjevaju. U nedjelju 29. 11. 2015. bit će u Podlabinu ZEMI (Zajednička euharistijas mladih Istre). Nadajmo se da će se mladi labinski vjernici znati u ponuđenoj prilici pronaći. (BiB)

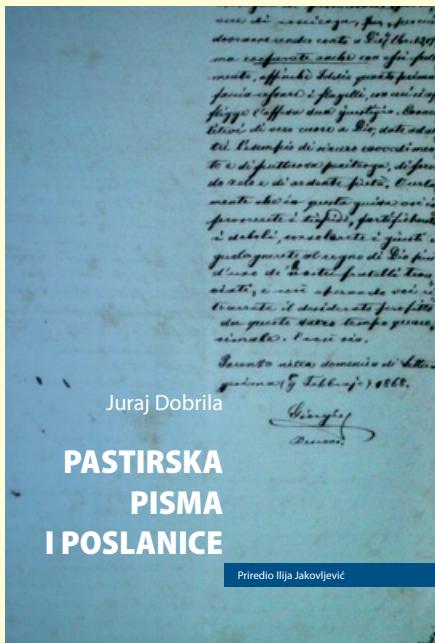

Dobriline poslanice

Mjesec prosinac će za naše čitatelje biti izuzetno zanimljiv i bogat, posebice za one koji vole dobro štivo. Iz tiska je izašla vrlo zanimljiva knjiga koja obrađuje jednog od najvećih sinova Istre, dr. Jurja Dobrilu.

Nakladnik je izdavačka kuća "Josip Turčinović" d.o.o. iz Pazina i nosi naslov "Pastirska pisma i poslanice" a priredio ju je, i uvodnu studiju napisao, vlč. Ilija Jakovljević.

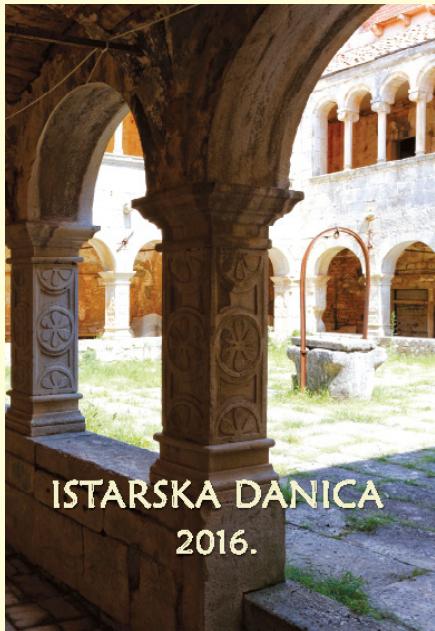
Iz predgovora mons. Ivana Milovana, biskupa u miru, izdvajamo "Knjiga koju ste upravo otvorili sadrži poslanice biskupa Jurja Dobrile, kako iz njegova porečkog razdoblja (1858. – 1875.), tako i onoga tršćanskoga (1875. – 1882.), pisane bilo hrvatskim ili talijanskim jezikom. Poslanice su pastirska pisma koja su katolički biskupi pisali (u Dobrilino vrijeme redovito) vjernicima svoje biskupije, jednom godišnje u vremenu korizme te u nekim posebnim prigodama, važnima za život biskupije, tumačeći pritom katolički nauk o raznim temama i potičući vjernike na zauzet život po Evandelju. Priredivač si je dao truda prikupiti sve sačuvane Dobriline poslanice te je ovdje u Uvodu pojedinačno kratko predstavio pojedina od tih biskupske pisama iznoseći njihovu tematiku, teološke naglaske i načine obraćanja kojima se Dobrila služio. Iz poslanica izvire lik učena i mudra te nadasve zauzeta pastira duša, koji u 19. st., stoljeću nagle sekularizacije i agresivna liberalizma, vidi probleme s kojima se Crkva, htjela-ne htjela, mora suočavati, pa koristeći poslanice kao "medij" koji mu je bio dostupan, tumači istine vjere, upozorava, opominje, poziva, potiče, odgaja u vjeri." (David Ivić).

ISTARSKA DANICA ZA 2016. GODINU

Danica za 2016. godinu donosi nam pregršt novih i dobrih tekstova, vrijednih za svaku istarsku obitelj. Osim informacija o kalendarskoj godini, blagdanima, vremenu, raznim meteorološkim podacima, u ovom broju Istarske danice čitatelj će naći vrijedne članke o našim istarskim velikanim, kao što su Božo Milanović i Josip Turčinović. Nadalje, u Danici ima zanimljivih članaka o mnogim pitanjima koja se stavljaju pred našeg istarskog katolika. Ima tu savjeta iz područja kulinarstva i poljoprivrede, glazbe, informatike i zanimljivosti iz astronomije.

Danica također donosi viesti iz naše biskupije o događajima i slavlјima koji su se dogodili tijekom godine na izmaku. Ima tu i mudrih misli i izreka, sve u svemu - za svakog po nešto. Istarsku danicu za 2016. godinu možete nabaviti u trgovinama "Josip Turčinović" u Pazinu, Puli i Poreču ili putem vašeg župnika.

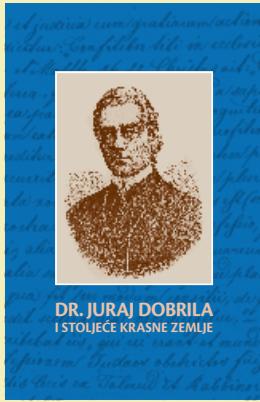
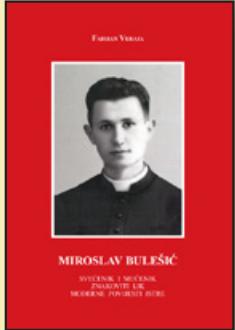
TAJNE ŽIVOTA U DVOJE

Nakon rasprodanog prvog, izašlo je drugo izdanje knjige TAJNE ŽIVOTA U DVOJE čiji su autori Anna i Alberto Friso. Knjiga je izašla u izdanju nakladnika Novi svijet, Križevci, i Josip Turčinović d.o.o. Pazin. Naslov je izvornika: IN DUE, Cinque segreti per il benessere di coppia. Knjigu je prevela Đina Perkov. Knjiga se može nabaviti u prodavaonicama nakladnika Josip Turčinović d.o.o. Pazin u Puli, Poreču i Pazinu.

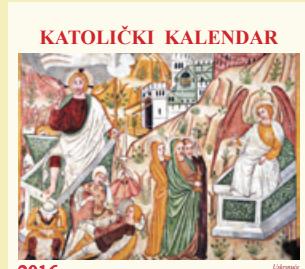
Ljubav se sastoji od altruizma, besplatnosti, služenja, bratstva, što prije ili kasnije dovodi do uzajamnosti. Iz Chiarine duhovne baštine (Chiara Lubich, začetnica Pokreta fokolara, 1920. – 2008.) izvukli smo pet tajni koje su doprinijele poboljšanju odnosa velikog broja obitelji na svim stranama svijeta i spasile bračne parove koji su bili na rubu ponora ili još dalje. (Iz predgovora autora)

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVIĆA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIĆ d.o.o., Pazin,
narudžbe tel. 052/ 624 342
Prodavaonice:
PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

2016. Godina Božjeg milosrđa	
TRAVNIK	SVIBANJ
P 1 Hugo Teodora	P 2 Alenacije, Boris, Tamara
P 2 Alenacije, Sandra	P 3 Božidar, Božica
P 3 Božidar, Božica	P 4 Božidar, Božica, Ivana
P 4 Blagojević, Izidor Strahinja	P 5 Božidar, Božica, Ivana
P 5 Božidar, Božica, Ivana	P 6 Dominik Savic, Dinko
P 6 Dominik Savic, Dinko	P 7 Ivan de la Salle, Ruffin
P 7 Ivan de la Salle, Ruffin	P 8 Ivan de la Salle, Ruffin
P 8 Ivan de la Salle, Ruffin	P 9 Ivanec, Ivan, Ivan Matošević, Ivan Matošević
P 9 Ivanec, Ivan, Ivan Matošević, Ivan Matošević	P 10 Ivanec, Ivan, Ivan Matošević, Ivan Matošević
P 10 Ivanec, Ivan, Ivan Matošević, Ivan Matošević	P 11 Stjepan, Jelka
P 11 Stjepan, Jelka	P 12 Stjepan, Jelka, Petar
P 12 Zorica, Jelka	P 13 Gospa Fatimka, Rosario
P 13 Gospa Fatimka, Rosario	P 14 Matija apostol, Niklo
P 14 Matija apostol, Niklo	P 15 Matija apostol, Niklo
P 15 Matija apostol, Niklo	P 16 BDM Marija Crkva, Ivan N.
P 16 BDM Marija Crkva, Ivan N.	P 17 Matija apostol, Niklo
P 17 Matija apostol, Niklo	P 18 Matija apostol, Niklo
P 18 Matija apostol, Niklo	P 19 Konrad, Tomislav
P 19 Konrad, Tomislav	P 20 Konrad, Tomislav
P 20 Konrad, Tomislav	P 21 Andrija Boban, Josip
P 21 Andrija Boban, Josip	P 22 Ljubica, Josip
P 22 Ljubica, Josip	P 23 Lovre, Josip
P 23 Lovre, Josip	P 24 Lovre, Josip
P 24 Lovre, Josip	P 25 Lovre, Josip
P 25 Lovre, Josip	P 26 Lovre, Josip
P 26 Lovre, Josip	P 27 Lovre, Josip
P 27 Lovre, Josip	P 28 Lovre, Josip
P 28 Lovre, Josip	P 29 Lovre, Josip
P 29 Lovre, Josip	P 30 Lovre, Josip
P 30 Lovre, Josip	P 31 Pohod BDM, Kančjan

Uranjani
Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

URANJANI	
P 1 Hugo Teodora	P 2 Alenacije, Boris, Tamara
P 3 Božidar, Božica	P 3 Božidar, Božica
P 4 Božidar, Božica	P 4 Božidar, Božica, Ivana
P 5 Božidar, Božica, Ivana	P 5 Božidar, Božica, Ivana
P 6 Dominik Savic, Dinko	P 6 Dominik Savic, Dinko
P 7 Ivan de la Salle, Ruffin	P 7 Ivan de la Salle, Ruffin
P 8 Ivan de la Salle, Ruffin	P 8 Ivan de la Salle, Ruffin
P 9 Ivanec, Ivan, Ivan Matošević, Ivan Matošević	P 9 Ivanec, Ivan, Ivan Matošević, Ivan Matošević
P 10 Ivanec, Ivan, Ivan Matošević, Ivan Matošević	P 10 Ivanec, Ivan, Ivan Matošević, Ivan Matošević
P 11 Stjepan, Jelka	P 11 Stjepan, Jelka
P 12 Stjepan, Jelka, Petar	P 12 Stjepan, Jelka, Petar
P 13 Gospa Fatimka, Rosario	P 13 Gospa Fatimka, Rosario
P 14 Matija apostol, Niklo	P 14 Matija apostol, Niklo
P 15 Matija apostol, Niklo	P 15 Matija apostol, Niklo
P 16 BDM Marija Crkva, Ivan N.	P 16 BDM Marija Crkva, Ivan N.
P 17 Matija apostol, Niklo	P 17 Matija apostol, Niklo
P 18 Matija apostol, Niklo	P 18 Matija apostol, Niklo
P 19 Konrad, Tomislav	P 19 Konrad, Tomislav
P 20 Konrad, Tomislav	P 20 Konrad, Tomislav
P 21 Andrija Boban, Josip	P 21 Andrija Boban, Josip
P 22 Ljubica, Josip	P 22 Ljubica, Josip
P 23 Lovre, Josip	P 23 Lovre, Josip
P 24 Lovre, Josip	P 24 Lovre, Josip
P 25 Lovre, Josip	P 25 Lovre, Josip
P 26 Lovre, Josip	P 26 Lovre, Josip
P 27 Lovre, Josip	P 27 Lovre, Josip
P 28 Lovre, Josip	P 28 Lovre, Josip
P 29 Lovre, Josip	P 29 Lovre, Josip
P 30 Lovre, Josip	P 30 Lovre, Josip
P 31 Pohod BDM, Kančjan	P 31 Pohod BDM, Kančjan

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000

Ciljani su: Božjični i Velikonočni
Ukupno: 26.000

Ukupno: 26.000</p